

Bán Zoltán András

SUSÁNKA ÉS SELYEMPINA

„Hát vénségére Zsigó bátyánk is megbolondult”, érkeznek a jelentések az Agyközpontba. Egyre-másra ömlenek az ilyen és ehhez hasonló tartalmú beszámolók, és az Agyközpont értékelése szerint lényegi mondandójuk elszomorító. Mert a fogalmazványok nem kertelnek, nem szépítik az eseményeket, nem maszkírozzák operás módon az általuk valóságnak vélt valóságot; éppen ellenkezőleg, kíméletlenül, szinte nyersen tárják az Agyközpont elemző sejtjei elé a szerintük nyilvánvaló tényállást, hogy tudniillik Zsigó bátyánk vénségére eszelős lett, megszedült, sőt bevadult, amint azt egy szilajabb jelentésíró megfogalmazta.

„Megbolondult, megbolondult...” – zakatol az Agyközpontban szakadatlanul. Megbolondult! De hát mit jelent ez voltaképpen? – kérdezzetik izgatottan. Hogyan lehetséges ez? – faggatják egymást riadtan az Agyközpont sertepertélő sejtjei. Hogyan történhetett meg? Mi vagy ki az oka? Hova vezet? Mi lesz a vége? – ezek a kérdések gyötrik most az Agyközpont sűrke sejtjeinek életét. És a jelentésekben semmi vigasztaló; mert miközben egyre szaporodnak, nem adnak okot semmiféle reményre, tehát arra sem, hogy az Agyközpont mintegy magasabb szempontból fölülbírálja a beérkezett jelentéseket, és aztán vakmerően merő agrémnek minősíti a hírt, hogy tudniillik vénségére Zsigó bátyánk megbolondult. Ám az Agyközpont végül kénytelen elvetni a maga támasztotta reményt. Mert nem tehet semmit, az Agyközpont tehetetlen, mert a jelentésekben lefestett képek és jelenetek minden elemzésben cáfolhatatlanul jelzik a tényt, miszerint Zsigó bátyánk megzavarodott közepes vénségére. Így aztán felülvizsgálat helyett csupán az elemzés marad, ami nincs teljesen ellenére az Agyközpontnak, hiszen ha jól belegondol, a fürkésző elemzés éppenséggel a legkedvesebb tevékenysége.

Megalapozottak, fölötte kimerítőek és okadatoltak az elemzésre kínálkozó beadványok, nem kétséges. Mert látták Zsigót emitt, látták amott, nyomon követték, leírták menését és járását, és e járás-kelés nem volt reményt keltő. Mert látták Zsigót éjjel, és látták nappal, és nem haboztak minderről be is számolni az Agyközpontot fölkarvaró jelentéseikben. Látták fényes-kényes utcákon és vigasztalan sikátorokban, látták promenádokon és zsákutcákban, látták monumentális folyóparton és pocsolya mentén; és látták volt bárhol is, mindenütt elhanyagolt külsővel regisztrálták, kalap nélkül, hamufoltos nyakkendővel, sáros, rojtos fűzőjú cipőben, megfigyelték a telihold felé boszszúszomjas átkokat öklendező ajakkal, vérbe düllelt szemmel, parasztfekete körmökkel, tépett szakállal, így látták Zsigót, és ekként is írták meg aztán az Agyközpontba be-terjesztett jelentéseikben. Látták és leírták rossz és még rosszabb kocsmákban, silány és még silányabb lőréket kortyolgatva, látták hullaszappanos képű alakokkal dominózni levitézlett sörmérésekben, látták szalonnázni vagy pacalozni bedőlt vécéjű bejzlikben. Látták tehát és regisztrálták sokfelé, az Agyközpont őszinte rémületére, mert iszonyat volt belegondolni, hova csúszott ez az egykor oly nobilis, körmét műgonddal ápoló alak.

De a legnagyobb szorongás akkor fogja el az Agyközpont együtt érző sejtjeit, mikor a huzatos korcsmákban magányosan üldögélő vagy a kitolt szemű házak közt szólóban csellengő Zsigóról szóló jelentéseket tanulmányozzák. A csatangolása közben folyvást

magánbeszédet („magánybeszédet”, teszi hozzá egy magát szellemesnek vélő jelentésíró) mormoló Zsigó, a selejtes és még selejtesebb csehókban egyedül darvadozó, ez a megroppanásában sem méltóság nélküli trubadúr sokkal nagyobb ijedelemmel tölti el az Agyközpontot, mint a kézlegyintésre sem méltó alakokkal eltöltött vizasztalan zsigói órák. A legszomorúbb kép a hűvös őszi huzatban az utcai szeméttel magát sodrató Zsigó, a vízparton hosszú fekete kabátjában, a kalapját folyvást letépni kívánó szél ellen harcoló, magányosan barangoló, arcát a teliholdnak magamegadóan (öntetszelgően, írja az egyik jelentés) odakínáló öregfiú – értékelik az elhült Agyközpontban az éjszakai kószalásokról beérkező jelentéseket. Bár járna többet bestiálishan elszalonnásodott csapszékekbe, bár csak múltatná az időt szellemileg gyökeresen leépült egzisztenciákkal, bár markolna magyar kártyát szénhordók, kocsisok, túlfestett hajú, lepattogzott körömlakkú dajnak társaságában, mintsem hogy egyedül járkaljon lakása üres szobáiban, bámuljon ki az ablakon, vagy rögtönözön tépett dallamokat őzbarna zongoráján, fogalmazzák meg olykor az Agyközpont részvétre hajlamos sejtjei. Nincs veszedelmesebb, mint a lakásában egyedül „beszédjárkáló” (egy nyelvileg virtuóznak vélt jelentésszerző kitétele ez) Zsigó. Inkább a zivatar elől valamely bűdös söntés teljesen lezúllott bélrendszerű ivótársaságába menekülő Zsigó bátyánk, mint az eső varsájában kéjesen vergődő időződő úr, mondják megszeppenten az Agyközpontban. Inkább a böffencsek közt bajtársiasan rőfögő Zsigó, mint a beszédjárkáló trubadúr. Mert magányában a legszilajabb, mert elhagyatottságában a legmegátalkodottabb Zsigó bátyánk, ettől nem tágítanak az Agyközpont sejtjei. Mert magányában ez mindenre képes, gondolják a sejtiek.

De hát mi történt voltaképpen? De hát mi (vagy ki) rejtőzik e sötét téboly mögött? – kérdezik egyre lázasabban az Agyközpontban nyugtalankodó sejtiek. Mi (vagy ki) az ok? Nyilván az a nő, válaszol magának az Agyközpont; az a nő, egy nő, pontosabban kettő, az a két nő vagy az a kétes nő, ám ez utóbbi, egészen sátáni lehetőséget később kívánják átgondolni az Agyközpontban, hol nem sietősen, inkább komótosan, noha szakadatlanul dolgoznak az odasereglett sejtiek.

És munkájuk akad elég, ez nem tagadható. Az egyik korántsem sietősen átnézett jelentésben például az olvasható, hogy Susánka több alkalommal kissé (?) megvetően beszélt az opera műfajáról Zsigó bátyánk jelenlétében, sőt egyenesen belekiabálta az arcába vérforgaló nézetét. Egyszer állítólag megemlítette, hogy elviselhetetlen a sok műhóesés (*Bohémélet!* – gondolta Zsigó bátyánk) az operákban, pedig mindenki tudja, hogy az nem más, mint apróra tépett papírdarabkák elegye a zsinórpaddlásról, és fölvetette a kérdést, miközben állat hetykén vetette föl, hogyan lehetséges, hogy valaki markolatig döfött törrel szívében még hosszú percekén át kornyikál? Hogyan visítozhat az, akit nemrég éppen megfojtottak, kiáltotta a bájos szemtelenke, és Zsigó bátyánk, az Agyközpont fokozott ijedelme, nem tiltakozott, nem kergette vissza a konyhába az előtte hadonászó pincérlányt, nem, elmosolyodott, és mindössze csak annyit dörmögött kopott szakállába: *Otello*. Hát egy tündöbajos nőci (*La Traviata!* – gondolta Zsigó bátyánk) hogyan tud vernyogni, ráadásul fülrepsztoén?! Dobhártya-hasogatóan! Micsoda hülyeség ez?! – kérdezte volna Susánka ajkát megvetően lebiggyesztve, vállát idegesen megrántva, kiszolgálókötevényét lesimítva, mondják bizonyos jelentések, melyekből nem hiányzik némi kajánság, gondolják az Agyközpont hideg világitású, de korántsem humortalan kamráiban.

Ez és még jó néhány hasonló megnyilatkozás roppant döbbenetet váltott ki az Agyközpontban. Hogyan? – kérdeztetik egymást az ebben az esetben eléggé összetartó, míg más szituációban fölötte széttartó sejtiek. Micsoda?!

Hát Zsigó bátyánk, aki kottatárosként (és alkalmi sűgőként) dolgozott a Dalszínházban, és aki még a legfölkületesebb jelentések szerint is már gyermekkora óta az opera műfájának elkötelezett híve volt, tehát Zsigó bátyánk, ez a megszállott dalszínházista olyannyira megszedült volna e barna ködmönkés pincérlányka láttán és hallatán, hogy nem törődve egész élete úgyszólván hangzó összefüggéseivel, akusztikus hitvallásával most e botfűlű vagy legalábbis a fűlakságot (az Agyközpontban az egyik legszemle- sebbnek tartott jelentésíró kitétele) mérhetetlen mértékben szimuláló copfos lányka vetőhálójába került?! (De mi célja lehetett Susánkának a provokatív szimulálással? – kérdik egyes bonyolultabb sejtthalmazok. Erejének próbáratétele netán? Hogy med- dig mehet el Zsigó bátyánkkal, hogy mit bír el az öregfiú? Szólnak a kérdések az Agy- központban. De válaszok nem szólnak.) Hogyan lehetséges, hogy e hátborzongató ki- jelentések után nem csupán szóba állt a lánykával, hanem minden jelentésíró szerint egyenesen kereste a társaságát, csüggött a szavain (rémszavakon! – gondolják megisz- nyodva az Agyközpont sejtthártyáiban), elbűvölten bámulta éneklő járását, szoknyája ringását, kopottka karmantyúját, gyermekködmönkjét; reménytelen szomnanbulis- taként vezett el fekete (macskazöld?) szeme tükrében? És hogyan lehetséges, hogy Zsigó, ez a társasági kapcsolataira oly kényes, olyannyira elzárkózó, szőfukar, bizonyos fokig gőgös, de legalábbis mindenképpen begombolkozott modorú ember, akitől tá- vol állt bármiféle alvajárás, aki még a postást sem engedte be a lakásába, melyben egye- dül élt válogatott (megmaradt! – kiáltja egy tájékozottabb jelentésíró) könyveivel és kot- táival, hogyan lehetséges tehát, hogy ez a némiképp arisztokratikus magaviseletű esz- tétalélek meghívta magához délutáni csevegésre, mondhatni *tea for twora* a műveltnek, netán szellemdúsnak, kifinomultnak vagy Zsigó méltó társalkodó partnerének sem- miképpen sem nevezhető pincérlánykát?! (Márpedig megtörtént az invit, mi több, Susánka el is fogadta, vagyis létrejött a találka, de erről később kíván részletesebben elgondolkodni az Agyközpont.)

És zbe és számba véve mindezt, ekkor kezdik komolyan venni az Agyközpontban az egyre-másra érkező jelentéseket, leiratokat, beadványokat, átiratokat, fogalmazványo- kat, leírásokat, mindösszesen „szövegeket”, melyek szerint vénségére Zsigó bátyánk is megbolondult. Hiszen, legalábbis a jelentésekben hátrahagyott jelek szerint, teljesen kifordult önmagából, mert látták itt, látták amott, látták errefelé meg arra – na de er- ről már gondolkodott az Agyközpont. Hogyan lehetséges, kérdezgették és kérdezge- tik egymást az izgatottan fel s alá rohangáló sejtek, hogy a Rézserpenyőben elköltött vacsorája közben gyakran odaállítja a sarokban elhelyezett törzszakoztala mellé a lány- kát, hosszú ujjaival odainti, odainvitálja magához, kimerítően – már amennyire a lány- ka munkája megengedi – elbeszélget vele, megértően bólogat, nem tiltakozik, nem háborog, legfölkübb belemosolyog a szakállába, hallva az égbekiáltóan sértő, a dalszín- ház műfaját egyenesen legyalázó (sárba tipró!) kijelentéseket? Hogyan történhet meg, hogy olykor megvárja a neccharisnyás szemtelenkét; kocsit fogadva vagy néha gyalog hazakíséri a Rézserpenyőstől igencsak messzi, egy folyvást vijjogó tűzoltólaktanya szom- szédságában fekvő olcsó szállására; hosszan elálldogál vele a félig beomlott kapuban, együtt lépked vele a macskahúgytól, rothadó káposztatorzsától szagló, ám ugyanak- kor anygalkás meg csatajelenetes freskókkal díszes kapualjban; kezét csókol, bókol, mondják a jelentések, regénykönyves gráciával és eleganciával kurizál, elnézi, amint a lányka szoknyafodra eltűnik a lépcsőfordulóban, elvárja, míg az utcára szolgáló föld- szinti (félemeleti?) ablakában kigyúl a fény, a függöny félrevonódik, a tábla kitárul, egy meztelen kar libben ki az ablakon, és Susánka kissé tömpe ujjú, a sok mosogatástól tö- redezett körmű keze búcsút int a szivarját izgatottan rágszáló lovagjának. „Ég áldja”,

hallik ekkor a susogás az ablakból, és marokra fogott szívvel Zsigónk csak ekkor kel útra, csak ekkor indul a jeles utcában fekvő hazája felé, peckes léptekkel, elégedetten mosolyogva. Hogyan lehetséges, hogy Zsigó bátyánk elmulasztott egy két éve várt Mesterdalnokok-előadást pusztán azért, hogy elkísérje Susánkát a Városkerti kabaréba, ahol aztán léggömberegetés után, így a részletes jelentések, vidáman eszegette hölgyével a szünetben a sósperect (mások tepertós pogácsát említenek), hozzá jéghideg, búzaszőke schwechatit (dornbacherit?) kortyolt, pontosan két habkoronás krigulával (ebben a számban különös módon megegyeznek a jelentések), jóllehet világeletemben borívó volt, mi több, egyenesen lenézte a sörissza népeket? Hogyan történhetett meg, hogy az idősödő kottatáros (és alkalmi sűgő) elkísérte a megtakarított pénzéből kalapvásárlásra bátorodott Susánkát, hogy aztán az üzletben, a kalapárus nő kandi szeme előtt, jegesen szakértő, ugyanakkor forrón arszlános tekintettel vizslassa a hetykén, egy kikapós asszonykához illően félreCAPVA avagy mélyen a homlokba húzva, összeesküvőformán viselendő fejfedőket, melyeket a macskaszemű lányka egyre-másra próbálgatott fel a fényes belvárosi szalon aranykeretes, már sok bakfisos ficánkát és asszonyi mórrikát látott tükre előtt? Hogyan lehetséges, hogy Zsigó, ez a megrögzött háziállat-gyűlölő, ez a macskaiszonyos, kutyaundoros egzisztencia, aki a hétvégén otthonában mindig egyedül költötte el maga készítette ebédjét, vacsoráját, darab idő óta hétfőnként egy papírstanicliban mindig magával vitte a Rézserpenyősbé az ételmaramaradékokat, a sajt héjakat és a talán szándékosan csak fölületesen lerágott csontokat, hogy a kollekciót „tisztelettel líferálja” (az egyik jelentés szerint ekként szólt volna a veszettül szeladonizáló kottatáros) Susánka kedves kandúrjának, aki a keresztségben állítólag a Folti (Buki?) nevet kapta? És mégis megtörtént mindez, legalábbis a jelentések ezt állítják, és az Agyközpontnak nincs módja kételkedni bennük, hiszen kételkedésével mintegy önmagát számolná föl. Hiszen a jelentések, következésképp maguk a jelentésírók is bizonyos értelemben magának az Agyközpontnak a termékei, ebben aligha kételkedhetnek az Agyközpontban rohangáló reflektív sejtek. Ezért a kételkedés az Agyközpont ellen fordított fegyverként viselkedne, olyan fegyverként, melyet éppen az Agyközpont állított elő. A Kételkedés Szelleme az Agyközpontot rágná vadul, míg végül szétrágná tökéletesen. A Kételkedés Szellemének falósejtjei végül teljesen befalják az Agyközpont celláit. A Kételkedés Szelleme bekebelezné az Elbeszélés Szellemét. Mert ahol a kételkedés az úr, ott nincs elbeszélés – legalábbis ekként gondolják az Agyközpontban; vagyis ha a kételkedés az úr, akkor az elbeszélés egyértelműségével szemben győző a kétértelműség szelleme, vagyis minden megtörténés és benne szereplő személy legalább kétértelmű lenne az Agyközpontban. És ha ezt gondolják, akkor alapos okokkal, mivel gondolkodásuk gyorsan tetté válik, mint ezt nemegyszer – ó, fájdalmasan sokszor! – tapasztalták már működésük során. Mert amit az Agyközpont kitermel, az rögtön meg is valósul, gondolják éppoly elégtétellel, mint izzadásos réműlettel az Agyközpontban. Ezért a kételkedés megsemmisítő fegyver lenne, mely végül az Agyközpont teljes megzavarodásához, gyökeres felszámolásához vezethetne, hiszen a gondolat a maga termelte gondolattal szemben a legvédtelenebb, gondolják végig gondosan az Agyközpontban. Még előállna a képtelen helyzet, hogy Zsigó bátyánk megbolondulásával egyidejűleg az Agyközpont is megzavarodik!

A helyzet tehát válságos, vélekednek az Agyközpontban, és e válságos helyzet perze – és ezt ugyancsak átgondolták az Agyközpont szenvedélyesen tépelődő sejtjei – magának az Agyközpontnak válsága egyidejűleg. Miből áll a krízis? – kérdezzetik egyre-másra az Agyközpontban. És a válasz summája röviden: Zsigó bátyánk kiszabadult ellenőrzésünk alól. Marionettalakból hús-vér figura lett. Míg eddig, nagyjából-egészé-

ből, éppen úgy élt és cselekedett, éppen úgy táplálkozott és öltözködött, művelődött és szórakozott, gondolkodott és érzett, ahogy azt az Agyközpont fantáziadús sejtjei (és persze a csak korlátozottan független jelentések és jelentésírók) elképzelték, most, Susánka (és később Selyempina) föltűntével, Zsigó bátyánk szokásai megváltoztak. Míg az Agyközpont számára korábban kiszámítható volt, most egyszeriben szeszélyessé és követhetlenné vált, bizonyos mértékben önmaga szabad művésze lett, nem pedig az Agyközpont fürge képzeletének teremtménye, gondolják a bölcseleti iskolák tanait némiképp elsajátított sejtceskék. Míg korábban úgy táncolt, ahogy az Agyközpont fütyült, most maga költötte dallamra promenádózott (ráadásul fölöttébb ügyesen, adnak hangot nézeteiknek bizonyos jelentésírók). Míg nemrégiben megfontoltnak számított és rezignáltan mértéktartónak, most egyszeriben visszatért boldogult ifjúkora bohémós vére, zavarba ejtően játékos lendülete, ötletes pajkossága – egyszóval mindama tulajdonai, melyeket némileg gyanús szemmel méregettek az Agyközpontban. Mert, mi tagadás, Zsigó bátyánktól már nem vártak semmit, pontosabban semmi különöset az Agyközpont sejtjei. Hacsaknem halk elmúlását, végső csendjét. Igen, Zsigónak már nem sok babér terem – ez a vélekedés általánosnak volt mondható az Agyközpont bizonyos, ha nem is összes sejtkörében. Neki már befellegette, mondogatták így, szándékosan tévesen, ráadásul szomorkás mosollyal; bealkonyult a vénülő operarajongónak: *La commedia é finita!* Ugyanakkor azt tervezték, Zsigó vége nyugodt, lázadásmentes lesz; nem fenyegeti majd öklével a baljósan zavaros vagy éppen tavasziasan hars, bohóckockás eget, nem csikorgatandja maradék fogait, ha az Agyközpont kiagyalta minutumban neki is le kelletik rónia a minden testnek adóját. Nem tervezték szörnyűségesre őszét, nem valami rothasztó, falkaparó fájdalommal járó rákbetegséget akartak a nyakába, hasába, fejébe varrni; szándékuk nem célozta a szentimentális kottatáros (és alkalmi sűgő) bűzös felbomlását, epéje, mája, tüdeje bélsárként történő szétkenését a lepedőn, netán a falakon. Nem gondoltak változatos hörgésekre, sikolyokra, nyöszörgésekre, visításokra, nem terveztek végtelennek tetsző hónapokat a szenvedés elfekvő tengerén, miközben a saját ürülékét fogyasztja nagy kedvvel, miként a szellem történetének nem kisszámú fejedelmei. Nem, érje utol pár (mondjuk, hét) év múlva szakszerűen becézó ujjakkal a Kaszás; essen össze holtan, tegyük föl, a kottatárban egy kései Beethoven-kvartett szólamaival a kezében, vagy forduljon le székéről kedvesen sűjtő gutaütéssel második pohár fröccse zárókortyaival a foga közt a Rézserpenyős támlás székéről egy langy délutáni órán. Legyen akkor bundáját hullató ősz, karcos körmét növelő tavasz, legyenek cirmosak a szelek, szitáljon lisztként a virágpor a légben, koppanjanak sétáló vállunkon a vadgesztenyék, szűrcsöjlenek bele muslincák a záróra előtti utolsó pillanatban még ijedt hangon kirendelt fröccsünkbe.

Ilyen és ehhez szinte a megszólalásig hasonló, kissé lírainak tetsző képzetek töltötték meg az Agyközpont némileg sivár, de korántsem költőietlen termeit, ha Zsigó bátyánk leköszönéséről esett szó. Minden csinosan eltervezve, minden rendbe rakva; állnak a díszletek, a főszereplő pedig nem futhat el, ó, nem, dehogy menekülhet, hisz sűgő nélkül is tökéletesen dalolja majd szerepét! És tessék, erre beütött a krach, Susánka bájos képében beállított az Agyközpont terveit hajmeresztő egy-, illetve kétértelműséggel keresztülhúzó csőd. Susánka (és nem sokkal később Selyempina) föllépett, és ez ellen nem lehetett apelláta; Susánka (és vele Selyempina) előlibbent, a kihívás megtörtént, és az Agyközpontnak válaszolnia kellett. De vajh volt-e, van-e megfelelő felelet? – ez a kérdés gyötörte és gyöttri jelenleg is az Agyközpont önmarcangolásra fölöttébb kikupálódott sejtjeit. Dacolhat-e bármiféle akarat Susánka megfogalmazatlan szándékaival? Mert mit akar voltaképpen a neccharisnyás pincérlány? És vajh mit akar Zsigó,

aki, mint belátták, megszűnt pusztá kreatúra lenni; igen, most azt kellett a jelenésekből tapasztalni, hogy marionettzsinórait letépvé végzetesen önállósodott. Voltak bizonyos szándékaink a vénülő kottatárossal, és most neki vannak bizonyos (ám egyelőre ismeretlen) szándékai önmagával – röviden ekként summázza az Agyközpont az új helyzetet. Ha pedig önmagával, akkor velünk is – kénytelen levonni a végkövetkeztést az Agyközpont. Ki az úr a háznál, az Agyközpont avagy Zsigó bátyánk? – ez lenne a legfőbb kérdés, melyet az Agyközpontban fogalmaztak meg bizonyos latolgotó sejtek. Kinek alkonyodik be ősszel, az Agyközpontnak avagy Zsigó bátyánknak? – kérdezik a legradikálisabb sejtcsomók. Vagy mindkettőnek egyszerre netán? És velük bukik vajh Susánka meg Selyempina is? Szólnak a kérdések. De válaszok egyelőre nem szólnak.

Ősszel kezdődött, mondják a jelentések; meleg, teliholdas, rókaszínű ősszel, teszik hozzá az irodalmias hajlamú jelentésírók az Agyközpontba beküldött, oda fölterjesztett leirataikban. Ősszel, a kitelő holdkor indult a történet – e téren nincs vita és ellentmondás a máskor a legjelentéktelenebb dolgokban is olyannyira egymást cáfoló (egymással versengő?) jelentésekben. Egyszerűen arról van szó, mondják a jelentésírók, hogy új pincérlány érkezett a Nemzeti Dalszínházzal szomszédos Rézserpenyős nevű étterembe. (Mások Vasrostélyosnak nevezik e helyet, megint akadnak olyanok, akik Vaszfazekasról írnak az Agyközpontba érkező jelentéseikben. Sőt egyesek Rézüstöt emlegetnek, de ezek a jelentésírók, miként gyorsan kiderült, nem számíthatók a komolyan vehető egzisztenciák táborába.) Ősszel kezdődött, Susánka és jóval később (vagy ezzel egyidejűleg?) Selyempina érkezésével, de hogy pontosan miként, azt később akarja átgondolni és egy döntő summában összegezni az Agyközpont. Előbb más dolga akad: Zsigó bátyánkról kell most gondolkodnia.

Ha belegondol, és elgondolkodik önmagáról – és nem tagadható, hogy az utóbbi, nevezetesen az önmagáról való gondolkodás az Agyközpont bevallottan egyik legkedvesebb, ugyanakkor mintegy természetből adott tevékenysége –, akkor az Agyközpont jól tudja és bevallja, hogy Zsigó bátyánk már régóta legsajátabb érdeklődésének homlokterébe került; régen, hajdanán, mondhatni, egyszóval a félig ködbe vesző régmúltban, még akkor, amikor Zsigó bátyánk inkább Zsigó öcsénk vagy Zsiga fiunk megjelöléssel szerepelt a jelentésekben. Zsigó öcsénk, így a régi leiratok, akkoriban, vagyis (immár boldogult) ifjúkorában meglehetősen kalandos életet vitt, színes scénaokban szerepelt korántsem mellékes vagy statisztaszzerű, netán a sűgő szerepbe kényszerült alakként, így aztán nem csoda, hogy sok helyen felhívta magára a figyelmet. Nagy tehetségnek indult Zsigó fiunk, fényes jövőjű névnek látszott, szellemfejedelmi rangra hivatottnak, csak éppen az nem derült ki, szólnak a jelenkori jelentések, miféle területen kamatoztatja majd roppantnak látszó képességeit. Hogy zenei avagy irodalmi, netán képzőművészeti téren aratand kirobbanó sikert, vagy netán a bölcsélet világában szerez sosem hervadó babért, ez akkor, vagyis Zsigónk (boldogult) ifjúkorában – hajdanában-danában – eldöntetlen maradt. És maradt mind a mai napig, teszik hozzá a rosszabb májú jelentésírók. A hajdani dana ma sem csitul. Mert való igaz, gondolják szomorkásan az Agyközpontban, a fiatalember nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket; változatos stúdiumai mindegyikét idő előtt felfüggesztette, majd végezetül teljesen odahagyta. Több egyetem hallgatója, aki végül semmilyen egyetemet sem végzett. Műfaj nélküli lett Zsigó, mondják az esztétikusabb véralkatú jelentésírók, egy műfaj nélküli művész, vagyis ekként nem is művész, legföljebb életművész („ételművész, hahaha!”, teszik hozzá bizonyos ellenséges érzületű jelentésszerzők), de sokkalta inkább csepűrágó; szellemfejedelem helyett a szellem bohóca. Vagy: a szellemfejedelmek udvari bolondja. Mert ahelyett, hogy maga is vonósnegyesek, zongoraszonáták, többfel-

vonásos dalművek, egész estés oratóriumok komponálásával tölténé a csendes elmúlásáig kiszabott időt (avagy netán regénykönyvek vagy verses beszélek fogalmazgatásával múltatná gazdag teltségű óráit, napjait), most a mások kvartettjeit, miséit, zenedrámáit rendezgeti, óvja a portól összeszorított fogú szorgalommal, fád rezignációval öregedő szívében; mások dalműveinek szerepeit súgja fel a színpadra, beszorulva egy patkánygyomornyí lyukba, hol nem kerülhet el bizonyos baritonistáknak a kellékcsimán is átütő zsíros lábszaga. Talpalávaló lett a Zsigó! Lakáj lett a Zsigó! – kiáltják az Agyközpont harsányabb humorú sejtjei. Egyszer, talán a harmincas évei elején, gondolják sivár rezignációval az Agyközpontban, valami megtört Zsigónkban, megszakadt valami, de hogy mi és hogy mitől, arra nincsenek kielégítő magyarázatok. Odalett a lendület, odakozmált a héjázás, ezt tényekkel igazolták volt az akkori jelentések, de az okot nem sikerült tisztázniuk, és a számos indoklási kísérlet mindegyikét elvetették végül és elvetik most ismét az Agyközpont végelemzésében. Mert a legjobb barát öngyilkossága egy Itáliából Magyarhonba tartó vasúti kocsí vécéjében nyilván nem lehet elégséges ok Zsigó letörésére; nem, ez nem lehet elégséges magyarázat. Mert egy félig befejezett regénykönyv kéziratának elégetésére nyilván nem lehet elégséges indok, ha valakinek meghal az anyja; márpedig ez esett meg Zsigónkkal nem sokkal azelőtt, hogy megérte volna a harminckettedik telét. (Apjáról nem készült semmiféle jelentés, állapítják meg furcsálkodva az Agyközpontban, jelentős apadeficit mutatkozik a jelentésekben. Egyesek szerint nem is volt apja, de ez a kijelentés már az Agyközpontnak is sok.) Nem fogadható el alapos okként, még akkor sem, ha kimutatható, hogy az anya a polgári osztály mértékénél jóval elfajultabb módon lett öngyilkos: nagyobb adag pálinkát és altatót bekapva legjobb kalapjában mintegy négy napig feküdt a havas erdőben, hogy fagyott hulláját aztán alaposan megcsonkítva-bonkítva tárják az arra bókászó vastag zoknis kirándulók elé a kóbor kutyák. Zsigó így örökölte meg a Dalszínház közelében fekvő tágas lakást (két – vagy három? – szoba, hall); nem jött rosszul, fogalmaznak bizonyos jelentések gyilkos epével, mert annyi szent, hogy Zsigónk harminckettedik telére már fölöttébb belefáradt a többnyire markánsan rántásszagú albérletek cserélgetésébe, mely reménytelen processzusban mindössze a fokhagyma eltérő mértékű használata jelentett némi változatosságot. (Hogy miért nem lakott anyjával együtt, hogy milyen volt kapcsolatuk, azt nem kívánja és nem is tudja végigelemezni az Agyközpont.) Megörökölte hát a jeles utcára szolgáló két – három? – szoba hallos lakást, és ekkor elkezdődhetett volna szellemfejedelmi rangjának kiépítése: az udvarra szolgáló szoba háló, az utcai, a kétablakos a dolgozó, a hallban pedig a vendégfogadó; a cselédszobáról, Zsigó gyerek- és kamaszkori lakosztályáról pedig szó se essék, így képzelhetni. Rend a lakásban, rend az agyban. Az előszobában violinkulcsot formázó kalapfogas. Megkezdődhetett volna valami, nekiindulhatott volna egy szívósan munkás élet, a magány csendjének és nyugalmanak, nem pedig szomorának teljes kihasználása; a szerény, de mindamellett néminemű függetlenséget biztosító váratlan örökség és Zsigó bátyánk szellemi birtokai kínáltak erre nem alábecsülendő garanciát. (Utólag visszatekintve ekként vélekednek az Agyközpontban.)

Máshogy történt. Mert mindhiába várták a városban (és az Agyközpontban), hogy Zsigó öcsénk újrajrja a lángok martalékaul (mások szerint a zajló Dunába) lökött regényt, vagy belefog egy másikba, melynek középpontjában a vasúti fülkében önmagát hetykén főbe puffantó barátjának története állt volna; mindhiába reménykedtek abban, hogy végre komolyan munkába veszi két megkezdett vonósnégyesét, továbbá egy döntőnek ígérkező értekezését a különféle operákban előforduló öngyilkosságokról, finoman elkülönítve a germán és a talján vérvonalat, nem történt semmi említésre méltó

tó a műhelyben (inkább disznóólban! – kiáltanak fel bizonyos kegyetlenebb szemű jelentésírók); csendes dermedtségben teltek Zsigónk napjai. (Bizonyos variációk szerint Zsigó átkutatta volna a lakást, és a különféle fiókokban, szekrényekben talált anyai írásos és különösen fényképes hagyaték oly felismerésekre vitte volna, melyek valósággal letaglózták, ám az Agyközpont most nem kívánja végiggondolni ezt a lehetőséget.) Legyen bárhogya is, valami megfagyasztotta Zsigót, olyannyira, hogy olykor még lámpást sem gyújtott, csak bámult maga elé a fokozatosan elhűlő szobában. Erőteltjes munka reggeltől délig, majd a szellem dolgától kótyagos fejjel felállva a dolgozóasztaltól könnyű ebéd, tán otthon vagy egy közepesen drága, de mértékadó konyhát vivő, étkészletét tisztán tartó, mellékhelyiségeire gondot fordító restaurációban, utána rövid séta, netán ellátogatás bizonyos jobb antikváriumokba; kellemdús beszélgetés egynémely könyvritkaságról; lapozgatás öreg partitúrákban; aztán egy konyakkal korrigált kávé a város nevezetesebb, szellemileg dúsabb italméréseinek egyikében; majd haza, munka estig megint, munka és munka; kisebb esszék, tárcák, melyeket megfelelő honoráriumért nívós újságokba helyez el az íróember; a tartalmas nap fináléjaként pedig könnyű vacsora, az élénk levelezés átnézése; aztán az ágy, egyedül, mély, testet-lelket építő, aszketikus álmokkal. Valahogy ilyesfélének gondolhatta volna el és valósíthatta volna meg napirendjét az egykori Zsigó, gondolják el most, mintegy utólag az Agyközpontban. De a tervekből nem lett semmi. Nem lett reggeli kipattanás az időközben persze egyre magányosabb nedvektől szagló ágyból, frissen, munkaláztól égve, hideg és meleg zuhany váltakozásával élénkítendő az ágyban eltompult bőrt és szellemet, helyette lett viszont savanyú gyomrú, tompa agyú cigarettázás a langymelegben, spleennel telt heverészás, dagonyázás (javasolják bizonyos jelentésírók a kifejezést) a paplan alatt, megvalósítás helyett ábrándozás a megvalósítás lehetőségeiről az immáron nem is mindig makulátlanul tiszta lepedőn; míves esszék helyett alkalmi könyvismertetések vagy ponyvák rohamfordítása; kemény és kitartó munka helyett tépelődés, tespedés, aztán persze a büntudattól gyötört, kávéba, később alkoholba menekülő test és szellem reggeli téblábolása. Könnyű ebéd helyett jöhetett inkább a neheze, zsírkoronás húsok, csülkök és oldalasok, paprikás levet fröccsentő kolbászok és hájtól lucskos káposzták; jöhetnek és jöttek is a tojással terhes tészták és tejfölös majorrannával tajtékos mártások. (Elszaftosodott Zsigó bajsza! – kiáltanak fel egyesek jelentéseikben.) Étterem helyett inkább otthon, magának még az alberletekben szerzett szakértelemmel kotyvasztva vagy egy közeli olcsó bejzliból hozatva, mert a váratlan örökség egyre apadt, miként a munkakedv és a szellemi igényesség; a lelkifurdalás viszont nőttön-nőtt és öregbedett Zsigónk lelkén. Kellemes antikváriumi csevej helyett jött a kellemetlen alkudozás a betű ólmától fekete kezű becsüsökkel, melynek lesújtó summájaként dobra kerültek Zsigónk könyvtárának féltve őrzött kötetei, hogy legyen miből fizetni az egyre görbébbé váló éjszakák számláit – emlékeznek az Agyközpont erre kiképzett sejtjei. Mert görbültek és hajlottak az éjszakák, melyekben Dominó úr néven ismerték legkivált Zsigónkat, mert könnyű vacsora és estéli levelezés helyett jöttek az előre megrendelt bérkocsik, megszokott kuncaftjukra türelmesen várakozva a kapu előtt, és korántsem hiába, hiszen Zsigó fiunk (pontosabban Dominó urunk) *con brio* lépett ki a kapun, és fekete malaclópójában, akkor még hibátlan lakkcipőjében a puha bőrülésen hanyatt dőlve sosem késlekedett bemondani a város jelesnél jelesebb mulatóinak, vigalmi tanyáinak címét. Került aztán persze kártya meg zseton mindeme kicsapongásokhoz, kerültek észbontó selyem fehérneműt kivillantó kokottok; később, a pénztárca apadtával bundabugyis dajnáknak, végezetül két fröccsért kapható luvnyák valami kapualjba szorult találkahelyen. Mert már éjszaka sem volt Zsigónk a szellem-

fejedelem címének birtoklója, lett ellenben Dominó néven a kicsapongás hercege, bordélyok pezsgőt pukkantós látogatója, később pedig egyre magányosabb vendége lerobbant kocsmáknak, fűrészporrall felhintett padlatú italméréseknek. Mert nemes bordói helyett lassan megérkezett az asztali, végül a falmelléki kocsisbor, ódon konyakok helyett előbb tűrhető vadászpálinkák, aztán kerítésszagató törkölyök és keverték bűdösítették hulladékosodó testének sejtjeit.

Telt-múlt az idő, telt és ürült a gyomor, egymásba gabalyodtak az évszakok. Míg-nem egy őszi napon (gondolnak vissza az emlékekkel átítatott sejtfalak) rendőr tizedes kopogtatott (csöngetett be?) Zsigó öcsénk megörökölt lakásának ajtaján, halkan, ám határozottan érdeklődve, ugyan hol is töltötte az előző éjszakáját a tisztelt úr, és mikor távozott volna a lupanárból, ahol sokan látták és regisztrálták egy vörös parókás kéjhölgy, bizonyos Cirmosbarázda társaságában. Akivel együtt távozott volna csukott kocsiban. És így tovább, és így tovább; ebben a tenorban folytatódott a kérdezősködés, míg végtére kiderült, hogy Cirmosbarázdát késsel mélyen fölszántott hassal holtan találták a városszéli erdőben, és már villant is a rendőr tizedes kezében a házkutatási parancs, hogy kisvártatva a hatósági tanúnak nagy buzgalommal jelentkező viceházmester jelenlétében megkezdődjék Zsigónk lakásának alapos kibolházása, melynek során előkerült egy némi vérrel és hányással szennyezett ing, valamint egy fél pár fekete női selyemharisnya, minek rapid folyományaként a szellem fejedelmi trónjának korábbi várományosa hamarosan a városi fogda szálkás priccén találta magát egy sokat próbált zsebmetsző fokhagymaszagú álmának társaságában. Bajnak nem kicsi, teszik hozzá kajánul a most minden erejükkel emlékező sejtek, sőt, talán tetemes, mert tény, hogy attól kezdve, hogy besegítette (más jelentések szerint belökte, netán berántotta) a lefüggönyözött ablakú bérbaráta a jelentősen besampányozott, bodorított vörös parókát viselő Cirmosbarázdát, Zsigó fiunk egyetlen pillanatra sem emlékezett az előző éjszaka ezek szerint rendőrileg ugyancsak jelentős mozgalmából. A fekete miderből möhön kilegelésző lila virágos keblek, ez volt az utolsó kép, mely fölpláskolt hajnalban másodsor is kihallgatott emlékezetében. És hiába derült ki hamarost, hogy a keresett cafska gyilkosa régi és a féltékenységtől esztét veszített szeretője volt (micsoda operettszagú történet! – kiáltanak fel az Agyközpontban olykor), Zsigó kissé átváltozott, mikor a harmadik éjszaka hajnalán kilépett a városi fogda kapuján, és föl nézett a kétszer kihányt őszi égre. Mire másnapos szmokingjában végigbaktatott a városon, és a jeles utcában fekvő házához elérve kikulcsolta lakásának ajtaját, már nem Zsigó öcsénk, nem is Dominó urunk, de határozottan Zsigó bátyánk lépett be a nemrég kibolházott hálóba, és rogyott le hatóságilag végigvizlatott ágyába. Ült ott egypár órát Zsigó bátyánk, ahogy a régi jelentésekből kitetszik. Ült és mélézött mindenfélén. (Talán elkortyolt egy pohár maradék pezsgőt is. Langyosan, lötytyedten.) Aztán még eleven kapcsolatait mozgásba hozva hamarosan kottatárosként helyezkedett el az Állami Dalszínházban, hogy olykor sűgői feladatokat is ellásson. Mindez rég volt, gondolják az Agyközpontban, hajdanában-danában esett meg mindez, a réges-rég régmúlt egyik őszeben.

Ősszel végződött tehát, gondolják szomorogva és szorongva az Agyközpontban, ősszel végződött Zsigó bátyánk első szellemi ámokfutása, és a betérjesztett jelentésekből úgy tűnik, ősszel kezdődött futásának újabb, feltehetően immár végső szakasza. (És talán ősszel végződik is majd.) Őszi befutó, gondolják az Agyközpontban, és elmosolyodnak fádul.

Ősszel kezdődött tehát, ősszel indult, nem sokkal azután, hogy Susánka feltűnt a Rézserpenyős nevű étteremben.

Megismerkedésük pedig ekként zajlott. (Legalábbis a sokféle, egymásnak olykor homlokegyenest ellentmondó jelentésekből később az alábbiak szerint állították össze a jelenetet az Agyközpont elemzőrészlegében.) Zsigó bátyánk, aki megszokott vacsoráját költötte a Rézserpenyősben, hagyományra rögzült két pohár bora helyett négy pohárral ivott ezen a napon. Ráadásul a menetrendszerűen érkező két pohár zöldmáli rizling után vad váratlanul átváltott egy sokkal jobb és ennek megfelelően jóval drágább Chablis-ra. Talán a hamarosan teljes pompájával beköszöntő rókaszínű ősztette, vagy az, hogy Zsigó bátyánk törzsvendégnek kijáró sarokasztalánál éppen egy Chopin-etűd melankóliáján borongott (mások valami Schumann-Novellette-ről beszélnek), vagy talán az, hogy korábban a *Götterdämmerung* szólamait rendezgette a kottatárban, vagy netán az étterem az átlagostól eltérő üressége okozta, vagy éppen ellenkezőleg, a szokásosnál nagyobb hangzavara, vagy netán mégis az, hogy törzsasztalán ezúttal egy friss virágcsokor pompázott, és az abrosz már-már szemfájdítóan fehérlett, vagy talán az okozta, hogy az étterem széles üveglakán meglátott az utcán egy fekete, éberlasztíng (ez valami agyonolvasott jelentésíró jelzője) körömcipőben, neccharisnyásan tovatipegő demi-monde delnőt, és ettől eszébe ötlöttek bizonyos, a hajdani danához tartozó dominós emlények, talán mindezek együtt, elég az hozzá, nem tudni, hogy mi szította fel a túrendelési hajlamot, gondolják az Agyközpont kissé tanácstalan sejtjei, de további töprengés után elvetik az imént előadott lehetőségeket, és azoknak a jelentéseknek adnak hitelt, melyek Susánkának róják fel, hogy Zsigó bátyánk két pohár borral többet ivott ezen az estén. Noha ősszel kezdődött, nem az ősz, hanem Susánka tehetett arról, hogy Zsigó bátyánk a megszokottnál két pohárral többet ivott ezen az estén, gondolják summájukban az Agyközpont elbeszélő sejtjei. A bort líferáló lányka, miként az Agyközpont néhány lappangó, de később (Zsigó végső leköszönése után) előkerült jelentés alapján valószínűsíti, ekkor már két hete (egyesek szerint hónapja) dolgozott a Rézserpenyősben, de az étszobában most tűnt fel első ízben, ugyanis – lévén fölöttébb járatlan a kulinária bonyolultabb ügyleteiben – egyszerűen alkalmatlannak bizonyult volna a kiszolgálói feladatok betöltésére, ezért legkivált a konyhai segédmunkákban jeleskedett. Ám e napon – őszi napon, kétségtelen – az egyik vezető pincér, bizonyos Mocsári, ráadásul éppen Zsigó bátyánk kedvence, beteget jelentett (egyes jelentések feltételezik, hogy szimulált, de hogy erre mi oka akadt volna, arról mély csend a leiratokban), így aztán a kedves Susánkára esett a választás, hogy a tanult főurat helyettesítse. A jelentések szerint a tulajdonos nem sokat töprengett a döntésen, és a kidőlő Mocsári helyett azonnal a mindedig a konyhai segédmunkában szorgoskodó Susánkát szólította és állította csatasorba; a fehér köténykét és bőbitát saját kezűleg segítette rá a lányka gátlásos és kissé izzadékony testére; izgatott kézzel ráadásul, mondják bizonyos kajánabb beszámolóik, mégpedig és legkivált azért, így a jelentések, mert női pincért mindmostanáig nem alkalmaztak, következésképp nem is láttak a Rézserpenyősben, viszont mások inkább arra gyanakszanak, és ezt sejtetik az Agyközpont elé tárt leirataikban, hogy a tükörpontyhasú tulajdonos keze nem a maga derék alkoholadagjának befogadásától, nem is a női pincérség fölháborító képzetétől, hanem Susánka hátának, kezének érintésétől, izzadékony bőrének illatától remegett meg a megszokottnál komolyabb mértékben. A fölöltöztetés a levetkőztetés ellentetteje, teszi hozzá az egyik bölcselkedésre hajlamos jelentésszerző, így aztán nem csoda, mondja ugyanez a jelentésszerző, hogy a harcsabajszú, Susánka iránt egyébként a legtisztábban apai érzésekkel viseltető étterem-tulajdonos keze tremolóba kezdett, amikor megkötötte a lányka hátának alsó befutójában a kötényszalagot. Susánka tehát immár felővezve, felcicomázva, hajában kedves virággal állt az étszobába szolgáló csapóajtóban,

bevetésre kész állapotban; az apáskodó tulajdonos végigvizslatta, megcirógatta arcát, egyes jelentések szerint bizonyos bátorító szavakat motyogott (az egyik betérjesztés szerint külön fölhívta a debütáns figyelmét a törzsvendégként külön becsben álló öregedő kottatárosra), aztán útnak indította a lánykát.

És ekkor elkezdődött.

Susánka belépett a terembe, és ezzel belépett Zsigó bátyánk életébe, mondják – kissé hangzatosan! – a maguknak bizonyos elbeszélői képességeket tulajdonító jelentésszerzők. (Mások szerint ezzel belépett az Agyközpontba is, ami kétségkívül megfontolandó kijelentés, ezt nemigen tagadják az Agyközpont bizonyos celláiban.) Susánka lesimította a kötényt, körülnézett a közepesen fényes teremben, aztán kissé bizonytalan léptekkel a kezét rendelésre emelő Zsigó bátyánk sarokasztala felé tartott. Oda tartott, arra indult, de hirtelen megtorpant, írják egyes beszámolók, mert szerintük Zsigónk keze aláhanyatlott volna (visszahőkölt a keze, áll az egyik érdekes feljegyzésben), talán azért, mert egyik legkedvesebb muzsikúsára, a Dalszínház első harsonására feltűnően emlékeztető kedves Mocsári főurat várta eredetileg, talán azért, mert megdöbbsent a Rézserpenyős termeiben feltűnő női kiszolgáló láttán, talán pedig amiatt, és az Agyközpont ez utolsó föltételezést hiszi a legvalószínűbbnek, mert a fehér köténykés, neccharisnyás Susánka bizonytalanul előlibbenő alakja egyszerűen belemarkolt a szívébe. (És más testjába is, teszik hozzá a szemérmetlenebb jelentésírók, akik aztán később – vagy már most? – Selyempinával hozzák összefüggésbe Zsigónk többrendbeli görcsösködését. De csak lassan a testtel!) Igen, hangsúlyozzák bizonyos elemző sejtek, Susánka szívbemarkoló alakként lebegett és libegett elő; szívbemarkoló, ez a szó a legtalálóbbs, és bizonyos sejtidomulatok nem és nem tágítanak ettől. Zsigó szívébe belemarkolt valami; valami, nem tudni, mi; hogy mi, ezt még a legképzeletdúsabb sejtösszefüggések sem sejthetik, leszámítva a már idézett, arcátlan jelentésszerzőket, summa: Zsigónk arca megrándult, talán el is fehéredett, fejét az abrosz fehérje felé fordította, karja pedig lehanyatlott, mint aki földadta, nemcsak a rendelést, de amúgy is sok mindent. Talán a lányka édes copfossága, talán neccharisnyás ringása, talán járásának háromnyolcados dalolása, megint esetleg feketébe alkonyuló szeme okozta; talán-talán elég az hozzá, hogy a jelentések fölöttébb eltérőek, és ez komoly önvizsgálatra készteti az Agyközpontot, de ezzel kapcsolatban majd később veszi elő komolyan önmagát. Mindamellet abban megegyeznek a jelentések, hogy Susánka különös módon nemhogy megdöbbsent vagy megütődött volna a Zsigó-féle kéz- és arcjátékon, nem, éppen ellenkezőleg, mintha valami magasabb erő lökésére teste levetkőzte izzadékonyságát, szeme cirmos tűzzel lobogott fel, fejét felvetette, és határozott léptekkel az öregedő kottatáros (és alkalmi sűgő) asztala felé tartott, ott megállt, és halkán odasusogta: „Parancsoljon velem az úr!”

És az úr parancsolt. Vagyis egy negyedliternyi Chablis-t rendelt kissé rekedt hangon, elfelejtve érdeklődni az évjárat felől; persze jótól kérdezte volna – kacagnak a kaján jelentésírók, utalva Susánka kulináris alkalmatlanságára. (Más jelentésekben a jelenet kissé bonyolultabb, más elemzésben egyszerűbb. Mert hogy időt nyerjen, Zsigó a borlap hosszas, már-már méléző studírozása után rendelte meg ama bizonyos francia nedűt, miközben szeme sarkából Susánka neccharisnyás állását vizslatta. Azt írják, Zsigónk fejében-agyában már ekkor megfogalmazódtak bizonyos mondatok, melyeket ott rögvest el akart mondani a lánykának, de csak később mondta el, ha egyáltalán. Mert ha elmondta is, legfeljebb Susánka nevezetes, állítólagos egyetlen látogatása alkalmával, de ez későbbi zene az Agyközpont termeiben. Ezek a rögvest felkínáló mondatok mintegy természettől adottak voltak, nem a gondolkodás vagy a szel-

lem termékeiként, hanem úgyszólván levélhullásként, hófúvasként, szélzúgásként, felhőjárásként léteztek vagy keletkeztek, ergo megmásításukra, átírásukra nem nyílt mód, befolyásolásukra nem kínálkozott lehetőség, írják egyesek. Tehát elhallgatásukra sem, bármennyire kedvezett volna is ez a némaság Zsigónknak és vele az Agyközpontnak. Zsigónk mintegy rabszolgája lett e természeti jelenségeként érkező mondatoknak, vonják le az Agyközpontban a végkövetkeztetést; e szavakat ki kellett mondania. Ha nem hangosan, hát magában-magának.) Ám legyen elég annyi, hogy Zsigó ez estén a megszokottnál két pohárral többet rendelt, és ekként elkezdődött volna valami.

De mi? – kérdik tanácstalanul.

Először is egy eleinte bizonytalanul induló (tapogatózó – tesz ki hozzá azok, akiknek mindenről ugyanaz jut eszükbe), később egyre élenkebbé váló beszélgetés, már amennyire ezt a lányka éttermi feladatai megengedték. Mert hirtelen igencsak megsokasodtak teendői, állítják egybehangzóan a jelentések. Mert meglátva, szemrevételezve és kifigyelve a Zsigóval élénken társalkodó lánykát, hirtelen az étzsoba összes vendége (még a hölgyek is, tesz ki hozzá némelyek) arra vágyott, hogy egyedül Susánka szolgálja ki, csakis Susánka tegye elé a kenyeret, ő szervírozza a külön megrendelt ecetet, mustárt, reszelt sajtot, pótejt, valamint különféle fűszerszámokat – és különös módon emez extra kívánságok olyannyira megszaporodtak, hogy a konyha alig győzte teljesítésüket, a tükörpontyhasú tulajdonos legnagyobb öröme, aki közben átkozta is magát, hogy miért nem szavazott a lánykának már korábban bizalmat. Susánka sürgött-forgott, köténye pördült, virágbóbitája biccentgetett, cipője csusszant, talpa surrant; a lány izzadékony teste sokféle pácban fürdött. Ám mindeme vendégóhaj nem zökkentette ki szinte hetyke magabiztosságából; akárha megtalálta volna legsajátabb közegét, a legcsekélyebb bukdácsolás vagy félresiklás nélkül ficánkolta el élete első kiszolgálói táncát a felbolydult restaurációban. És eközben arra is talált módot, hogy minduntalan visszajátssza magát a Zsigó-féle törzsasztalhoz egy kis abroszigazításra, étkezésrendezésre és persze válaszolásra. Mert miután Zsigó bátyánk néhány szóban bemutatta önmagát, ajkáról nem fogytak el a kérdések. Hogy ki lenne a lányka, kik lennének szülei, hogyan csöppent ide, és így tovább, et cetera; Zsigó érdeklődése legkivált Susánka korábbi helyzetét célozta. Honnan származik, kik valának szülei, hogyan nevelkedett – szóltak a kérdések.

És ezúttal válaszok is szóltak. Mert Susánka szép rendben megfelelt az idősödő kottatáros (és alkalmi sűgő) összes érdeklődésére, sokféle választ adott kissé rekedtesen mély hangján, noha némileg szaggatottan, mert folyvást elszólították a jelenlétét nélkülözni nem képes vendégek. Sokszólamú válaszok szóltak a susánkai ajakról, de ezek korántsem egyértelműen érkeztek aztán be az Agyközpontba, és erről a sokszólamú kétértelemről akadt egy-két keresetlen szó az Agyközpontban, ahol a sejtek éppenséggel az egyértelműség robotosai.

Mert belegondolnak az Agyközpontban, hogy vannak, akik eléggé homályos megfogalmazással készítik jelentéseiket, ezért a szöveg olykor romlásnak, úgynevezett szövegromlásnak van alávetve, ami rendkívüli mértékben megnehezíti az Agyközpont munkáját. Igen, bármily meglepő, ez a hatalmas sejtbirodalom néhanapján találgatásokra kénytelen hagyatkozni, kétes értékű információkra, bizonytalan adatokra, egymásnak homlokegyenest ellentmondó nyilatkozatokra. Mi sem jellemezheti jobban e helyzetet, mint a Susánka hajának színével és hosszúságával (rövidségével?) kapcsolatos eléggé kínos és fejtörő kételyek. Egyesek jól követhető, szinte festményszerű leírásokban állítják, hogy Susánka haja koromfekete (akadnak, akik a hollófekete, mások a kátrány-

fekete, megint mások a szurokfekete kifejezést alkalmazzák), de ennek roppant erővel ellene szólnak a Susánka haját (bizonyos megfogalmazások szerint sörényét) búza- vagy mézszókének (szalmasárgának, esetleg sörszókének) lefestő jelentések. Az Agyközpont ilyenkor felmérhetetlen bajban van, szeretne tisztán látni, de erre nem vagy csak homályosan képes. A jelentésírók sokat tudnak, ez helyzetükből következik, mondhatni, de azért nem magyaráz meg mindent. Inkább arról van szó, hogy minden lehetőséget számba kell venniük, és minden lehetőség újabb lehetőségelágazásokat terem, elágazásbokrokat szül, amelyek újabb kitérőerdőkhöz vezetnek, gondolják az Agyközpontban. Meg aztán a jelentésírók is különbözőek, másként és másként látják a legnyilvánvalóbb tényeket, ezért aztán az Agyközpontnak ebben a rettentő gondolatrengetegben kell utat vágnia, rendet teremtenie, ami nem kis feladat, gondolják az Agyközpont elemző sejtjei, sőt, reménytelen feladat, gondolják álmatlan éjszakáikon vergődve különféle nedveikben.

A jelentésírók sokat tudnak, gondolják az Agyközpontban, de például honnan tudták azt, hogy Susánka neccharisnyás? És miért hangsúlyozták ezt folyvást beterjesztett leírataikban?

E kérdéseket feltenni éppoly könnyű, mint megválaszolni, gondolják az Agyközpontban. Először is ez jól látszott, az éttermi munka közben Susánka (hosszas töprengés után az Agyközpontban végül ezt a nevet fogadták el) gyakran fekete hálóharisnyát viselt („ez egyike volt viselt dolgainak”, tette hozzá egy tréfásabb kedvű jelentésíró); másrészt nem tagadható, hogy a jelentésírók egyike-másika (talán túl sokan is, vélték az Agyközpontban) Zsigó bátyánk megfigyelése örvén Susánkát (és később Selyempinát) is szemmel tartotta (kandi szemekkel, úgyszólván), mi több, akadtak olyanok, akik szinte beleköltöztek az életébe, vagy legalábbis szívesen tették volna, ráadásul nem csekély örömmel, mivel – és ebben aztán kóruszerűen megegyeztek a jelentések! – a pincérlányka fölöttébb (észbontóan?) csinos volt, így aztán a jelentésszerzők kezdték megérteni Zsigó bátyánk kései megbolondulását, hiszen ők maguk is enyhe tébolyt éreztek, ha a neccharisnyás Susánka daloló járására gondoltak sivár jelentésfogalmazói munkájuk közben. Ám e félrecsúszott gondolatok, képzelgések, cigányútra futott fantazialások egyre inkább beszivárogtak jelentéseikbe, mindez erősen meglátszott munkájukon; szellemi kicsapongásaik nyomot – olykor foltot! – hagytak jelentéseiken, ezt pedig igencsak ferde szemmel nézték az Agyközpontban, hiszen az itt lakozó sejtek legkivált pontosságot, objektív hangot, szenttelenséget, érzelmentességet vártak el önmaguktól és ennek folyományaként a jelentésektől is. De Susánka (és később Selyempina) úgy látszik, megzavarta nemcsak Zsigó bátyánkat, de a jelentésírókat is. A beszámolóok zavarossá váltak, kibogozhatatlanok, egymásnak ellentmondóak lettek, tények helyett irodalmias vagy annak képzelt leírások, olykor képzelgések-szédelgések, megint olykor egyszerűen látomásos vagy légből kapott agyrémek töltötték meg az Agyközpont elé beterjesztett fogalmazványokat. A jelentésírók bizonyos értelemben kezdtek részévé válni a történetnek, belenyüzsögtek a történetbe, abba az elbeszélésbe, melyet Susánka (és később Selyempina), no meg persze Zsigó bátyánk főszereplésével agyaltak ki az Agyközpontban. (De hogy ki agyalta ki magát az Agyközpontot, ez még kérdés marad egészen Zsigó bátyánk őszi, azaz szezonkezdeti elmúlásáig.) Jelentésíróknak kívül tágasabb! – fogalmazták meg a követelést az Agyközpont határozottan fogalmazó sejtjei, de aztán belátták, hogy ez képtelenség, mert hiszen miből építkezne az Agyközpont, ha nem éppen az elé beterjesztett jelentésekből? Az Agyközpont e téren is rezignációra kényszerült.

Egyszóval: miféle kép bontakozott (alakult) ki Susánka előéletéről a Zsigó bátyánkkal folytatott első beszélgetésből? – kérdik most az Agyközpontban. Zavaros, színes, homályos. Szípkázóan változatos, zavarba ejtően sokféle. Elegyes, kevert – a jelzők egymás nyakába hágnak. És éppen ez az, ami nem tetszik az Agyközpontban, hisz ott a két- vagy sokértelműséggel szemben mindig az egyértelműségnek nyújtottak pálmát.

Egyesek azt állítják, hogy állítása szerint vidékről pár éve került a székesfővárosba. Mások szerint azt mondta Zsigónak e bizonyos első beszélgetésen, hogy gyermekkorában sokat nélkülözött. Hogy anyját korán elveszítette. Hogy apját korán elveszítette. Hogy apját és anyját egyszerre veszítette el. Hogy szülei halála után a nagybátyjánál ütött szállást. Hogy volt egy „Kutya” becenévre hallgató öccse (bátyja?) is, aki rendszeresen verte, mégpedig szíjostorral, mások szerint bikacsökkel. Hogy apja és ennek halála után nagybátyja is kétes célokkal közeledett hozzá. Hogy már lányka korában megszédítette a falu tanítóját és plébánosát (mások a kántorról és a körorvosról beszélnek). Hogy e zaklatások elől szökött fel a székesfővárosba. Hogy első éjszakáját a pályaudvaron töltötte. Hogy első éjszakáját egy lecsúszott szállóban töltötte. Hogy első éjszakáját egy padon töltötte. Hogy nem töltötte sehol, mivel hajnalban érkezett a székesfővárosba. Hogy hamarosan a Rézserpenyősből nyert alkalmazást. Hogy előtte kézilányként dolgozott a Vaszfakaszban. Hogy nagy kedvvel olvas detektívrománokat, szerelmi beszéleket, szobája falát elborítják a színjátszás szebb keblű delnőiről és szédítő bajszú amorózóiról készült fotográfiák. Hogy párnája alatt vérforraló pózokban hempergő emberekről készült fotókat őriz. Csendes, rebbenő arcú lányka (vagy: vadóc tekintetű démonica); haját kontyban hordja; haját leengedve viseli; rókaszínű fűrtjei kígyókként gomolyognak; búzaszőke tincseit két copfocskába fonja; haja ticiánvörös vagy gesztenyebarna; van egy anyja okozta holdsápadt sebhely a jobb (bal?) szemöldöke alatt; hasán jól látható a vakbélműtét nyoma; cigánybarna hasa makulátlan bőrű; szeme tüzes fekete (zöldmacskás), mások szerint balatonkék – és így tovább, az ellentétes állítások száma oly nagy, hogy az Agyközpont zúgni kezd, majd mozdonyként zakatol, és ekként alig képes a tisztánlátásra. Ruhátára kopottas, egyetlen barna ködmönkéje fölöttébb viseltes egyrészt, selyemszoknyák és harisnyák, a kebleket kiemelő parfümös míderek halmozódnak öltözőszekrényében másrészt; semmiféle szekrénykéje nincs, ruháit az ablakkilincsen szellőzteti; ünnepi cipőjén korommal kendőzi a foltokat; csizmáinak, topánkáinak, kalapjainak arzenálja megbolondítana egy kalandornót is; arcát sosem festi, csak macskamosdással frissíti reggelenként; különféle színű és fodrászolású parókákból legalább egy tucatot tárol elegáns bőrkofferjában, míg szépítőszerei külön polcon roskadoznak; csak egyetlen darabka szappannal rendelkezik, ha mosdásra engedi lesoványodott testét, a legkülönbébb fűrdőolajokat, kencéket használja, mikor ledörzsöli elkancásodott combját, izmosan remegő temporát – ki tudná felsorolni a különféle ellentmondásokat? Az Agyközpont bizonyosan, de kérdés, mire vezetne ez? Semmire. Ezért alábbhagy az előszámlálási kedv. Különösen akkor, ha a sejtek belegondolnak egy alább taglalandó megsemmisítő sejtelemben, amely – van-e sejt, ki tagadni merné? – bizonyos fokig szükségszerűen következik az előbb fölvázolt ellentmondásokból.

Mert komótosan tanulmányozva a beérkezett jelentéseket, darab idő után minden eddiginél nagyobb zavar jelei mutatkoztak az Agyközpontban. A betérjesztett jelentésekben feltűnt ugyanis bizonyos Selyempina, akit csak a legnagyobb jóindulattal (?) vagy képzelőerővel voltak képesek Susánkával azonosítani, noha sok, sőt szinte minden jel arra mutatott, hogy a valószínűleg a legteljesebb mértékben valószínű, vagyis

hogy Susánka és Selyempina egy és ugyanaz a személy. Ez a valósághasadás szinte hasadást okozott az Agyközpont reális sejtjeiben. Az Agyközpontban leszűrt tapasztalat számára Susánka bár kissé kacér, enyhén hiúcska, de azért alapjában rendes, nett, szappanillatú lányka volt, ártatlan a szó minden értelmében; fiatalága és tiszta körmű üdesége, harmatos kifürdöttsége okozta, hogy előbb a férfiak tekintetének kereszt-tüzébe, utóbb vágyakozásának középpontjába került, noha ő maga nem sokat tett a hímbűvölés, férfiszédítés terén, hisz azért csak nem volt hibáztatható, hogy lesütött szempillái, csigásan leomló rókaszínű (búzaszőke?) haja, enyhén telt, őszibarackos érettséggel daloló (ringlő!) dereka olyannyira megvadította a környezetét, hogy a Rézserpenyős vendégei, de az ott dolgozó pincérek, szakácsok, sőt pikolófiúk ugyancsak bestiális, mindenre elszánt udvarlási ostromba fogtak, mely kezdődött valamiféle kamaszos virágküldéssel, apró bókokkal, figyelmességekkel, ábrándos vagy annak szánt szemjátékkal, folytatódott viszont alig (vagy ügvetlenül) leplezett tolakodással, a lányka hátának, karjának, olykor keblének mintegy *sub rosa* megérintésével; jöttek tehát a véletlennek eljátszott összeütközések mosogatás közben, odadörgölözések tányérszámolásakor, odasimulások pohártörlésnél, fedőemelgetésnél, serpenyővizsgálatnál, melyek aztán lusta pofonkával megerősített (aláhúzott?) kosárban részesültek, hogy aztán a megfejtlenül sajgó hímvágy átcsapjon pénzt, fejet és nyaklót vesztett őrjöngésbe, melyek a lányka ablaka alá rendelt éjszakai szerenádokban, virághegyek küldésében, láb elé borulásokban, hajtépésekben, bajuszrángatásokban, szuicídiummal (pisztoly!) való fenyegetésekben lelték föl a maguk vészterhes kulminációs pontjait. Ám voltaképpen kiűlést sosem regisztráltak a jelentésekben és ekként az Agyközpontban sem. Semmi nem sült ki és el a jelentésekben. Nem ugrott ki senki az ablakon; revolverét eldurantva nem loccsantotta a Rézserpenyős rózsákkal megfestett levesestáljába agyvelejét; nem zabált mérget ebédre, nem evett meszet, nem vágta fel különféle gőzkamrákban vagy privát kádakban ereit, senki nem zsinogelte föl magát a padláson vagy az úriszobában, a Rézserpenyős tisztán tartott konyhájában nem ugrott bele senki a forrón zubogó mosogatóvízbe, és senki sem vetette magát a zajló folyóba, hogy a jégtáblák közt lelje vízhalálát. A jelentések nem tudnak beszámolni semmi ilyesmiről.

De annyi azért kisült, hogy Susánka ártatlan volt, míg Selyempina bűnösnek bizonyult. De annyi tehát kiderült, hogy Susánka nem volt teljesen ártatlannak mondható, hiszen Selyempina teste együtt dalolt a lányka izzadékony és ártalmatlan bőrével. Mert mit vagy kit láttak a vendégek és a Rézserpenyős dolgozói Susánka hóvirágtiszta negédeskedésében? Kit alázatos mosolyában, szorgalmatos sürgölődésében? Kiről adott fenyegető hírt a lábán gyermekszajhásan megfeszülő neccharisnya? Hát Susánkában vajon nem Selyempinát pillantották-e meg vérbe borult szemmel, vajh nem Selyempina felé mozdultak-e lázaktól égő végtagjaik? Mert hát hogyan vadíthatott meg volna bárkit is a hegyipatak-illatú Susánka? Amikor Susánkát akarták maguk alá gyűrti, valójában nem Selyempinát kívánták-e megvonagolva-meglovagolva látni vértolulós ágyékuk alatt? Ha Susánkában benne élt és együtt mozgott Selyempina, akkor vajon Susánka ártatlan volt-e valóban és teljesen – ez a kérdés foglalkoztatja most az Agyközpont erotikusan kiképzett sejtjeit. És még egy, nevezetesen az, hogy vajh Zsigó bátyánk meglátta-e az üvegtiszta Susánkában a zűrzavaros Selyempinát? Észlelte-e a káosz lányát, aki Zsigó régebbi káoszista életét idézte fel lebírhatatlan erővel? Kérdés mindkettő, mégpedig megválaszolendő. De erre később kerít sort az Agyközpont, ha egyáltalán. Mert azt reméli, a történet mintegy önmagától, önmaga észjárásánál fogva ad választ ezekre a kérdésekre.

És ekkor megpendül egy mindezeknél talán még fontosabb kérdés, melynek megválaszolásától az Agyközpont, ha nem is mindent, de roppant sokat remél. A kérdés pedig ekként szól: Szerelem volt-e, amit Zsigó a lányka iránt érzett? Szerelem volt valóban? – kérdezzetük kíváncsian az Agyközpont nyughatatlan sejtjei. Szerelem és kész, egyszerűen csak szerelem? És ez lenne a pofonegyszerű magyarázat? Ez lenne a végső oka a történet elején lefektetett megállapításnak, hogy Zsigó bátyánk vénségére megbolondult? Hogy zilált hajjal rohangált egyik kocsmából a másikba, hogy éjjelente órákat álldogált Susánka ablaka alatt féltékenységtől szétmart szívvel, látomásoktól nedves fejjel? Ez lenne az ok?! És ekkor az Agyközpontban belátják, hogy indoknak ez nyugodtan elegendő, hisz a szerelem valóban képes arra, hogy csontja velejéig megrágjon valakit; hogy kifordítson egy embert a maga világából és aztán magából a világból is teljesen. A kérdés megcsendült, de válasz egyelőre nem érkezett. Csak lassan a testtel!

Mert előbb másról kíván elgondolkodni az Agyközpont. Arról nevezetesen, hogy hogyan bonyolódott Susánka és Zsigó bátyánk közt a történet, hogy első éttermi találkozásuk után hogyan alakult a folytatás, hogy a közös andalgásokat, kalapvásárlásokat, vurstlilátogatásokat et cetera, követte-e valami döntőbb jelenet, követte-e valamely áttörés, mint azt egy harciasabb sejtcsomó fölvetette. Hát soknak nem sok történt, mert Susánka nemigen mozdult el szobácskájából, és még a zsigói hívásokra is csak nagy ritkán hallgatott; Susánka ágylakó volt ugyanis.

Igen, Susánka ágylakó volt, ebben szinte teljesen megegyeznek a jelentések. Ágyában étkezett, olvasott, ábrándozott, ágyában élt. Ha megjött a munkából, netán városi csatangolásából, rohanvást lerúgta cipőjét, lehányta az ágya előtti szőnyegre ruháit, kapkodva lötybölte le gyöngyösen izzadékony testét a sarokban rézállványon basáskodó porcelánlavór fölé hajolva, hogy aztán egy apró sikkantással (sóhajjal?) negligésben, egy kis trikóingben, azaz „masamód”-ban (Zsigó szava!) vesse magát párnái közé. Ágyában és ágyából épített magának menedéket. Nem vagy alig használta a macskakarmoktól fölszántott zöld bőrfotel, nem ült bele a vedlett karosszékekbe, melyek persze mind a hajcsavarós főbérlnő tulajdonai közé tartoztak, mert a lánykának, kopott ködmönkéjét (no meg két pár neccharisnyáját!, kiáltanak fel bizonyos jelentésekben) leszámítva szinte semmije sem volt; e téren nem lehet kétely, és az Agyközpont nem is támaszt ilyesfélét. (Annál nagyobb megrökönyődéssel olvasnak majd a Susánka ágyából kikelő Selyempina vérlázító ruhatáráról.) Nem olvasott az arcpakolásos tulajdonosnő sötétzöld bőrfoteljében (egyesek szerint olvasni, ha egyáltalán, csak szóttagolva tudott), nem főzött a konyhában (a folyton leégetett rántottán kívül másra nem volt képes), nem írt levelet a billegő asztalon (egyesek szerint írni alig, inkább csak számolni tudott), nem is írhatott volna, hiszen nem volt kinek; nem, Susánka minden tevékenységét az ágyban gyakorolta, melybe odúvájó kisállatként hordta be emléktárgyait, képes magazinjait, többnyire a Rézserpenyős maradékaiból összeállított könnyű vacsoráját. (Így aztán bizonyos morzsák is fellelhetők voltak a lepedőn, állítják egyesek. Mi több, csirkecsontok az ágy mögé esve.) De főként ábrándozással teltek szabad órái, napjai, éjszakái; a tulajdonosnő roppant térfogatú nászi ágyában kiterülve, bevackolódva meleg paplana alá, fél vagy egész meztelenségében, egy könnyű bugyikában, combközépig felnyaló harisnyában, netán hálóingben vagy rövid kombinéban (vagyis miként állítólag Zsigó nevezte: „masamódban”) Susánka átadta magát a bőre alatti világ szemléletének (egy szerfölött fellegjáró jelentésíró megfogalmazása ez). Órákon át hallgatta szíve dobbanását, kedves gyomra panaszhangjait (mert kissé beteges volt állítólag e lányka, gyenge emésztésű, szeszélyes bélrendszerű, rendszertelen székű), vagy

egyszerűen csak a vér zubogását vékony bőrű hasfala alatt, parasztos izmú combja között. Jól kifüülelhetett volt a sejtvilág munkálkodása, hiszen ha nem ütött ki tűz a negyedben, csend volt e szálláson, az utcai zörejek átszűrve érkeztek Susánka ágyához, akár csak a hajcsavarós szállásadónő traktusa felől odalopakodó surrogások, motozások, edénycsörömpölések. (Mert, így a beszámoló, olykor éjjel is meglehetősen nagy mozgás volt tapasztalható a tulajdonosnő háza táján.) Mindeme zajokat fülelte a lányka, tágra nyílt szemmel, félig nyílt ajakkal, és csak akkor rázkódott meg rémülten, ha néha egy madár árnya csirregve átrohant ablaka előtt.

Benne élt ágyában, a lepedőn lebegve szemlélődött.

Nem akadtak ügyes-bajos dolgai a városban, hisz – Zsigón kívül! – nem volt itt senkije és semmije, nem hívták bálókba, estélyekre, premierekre, zsúrokra, vernisszázókra, nem voltak barátnői, rokonai; számos, olykor zenés szerenádót adó udvarlójáról tudomást sem vett, és az állatkert rendszeres látogatását leszámítva alig mozdult ki szobájából. És őt sem látogatta senki, nem hozott számára levelet a postás, nem csöngettek be váratlan látogatók, hogy magukkal ragadják valamely bálba, vidám összejövetelekre, piknikezni a szabadban, eldalolgatni egy zöldvendéglőben. Lelke szálegyedül pislákkolt szűz testecskéjében.

Benne élt ágyában, odabentről szemlélődött.

Olykor kézbe vette élete bizonyos szakaszaiból megmaradt különféle szuvenírjeit, egy gyermekpajzs méretű mézeskalács szívet („Ich liebe Dich” felirattal, amint egy jó szemű jelentésíró megfigyelte), egy kopott (és feltehetően hiányos) jóskártyapaklit, egy dróton rángatható manócskát (krampuszocskát?), egy felhúzható zenélődobozt (a *Für Elise* dallamával), és a hajdanán vad éjszakákat végigszenvedett franciaágyban velük múltatta a lassan telő időt. Szuvenírshívét a kezében tartva ugrált a kis krampusz a zenedoboz dallamára – Susánka kacagott, és hátravetette testét lepedőjén. Néha dolgoztatott is, magával vitte varrókészletét, és a falvédőnek dőlve törökülésben foltozgatta foszladozó toalettjét. (Ilyenkor ringatózva dalolgatott, írja egy jelentés.) Máskor divatlapokat, „dámaszemléket” (mondta állítólag Zsigó), képes magazinokat, színházi újságokat lapozgatott-nézegetett, mígnem pillái elnehezdedtek, tagjaiba mákony költözött, és a lányka puha álomba szenderült. De álma rebbenő volt, könnyen ijedős, eként éjszaka gyakran fölriadt, és forró ágyából kikandikálva elnézegette az illusztrált lapokból kivágott és a falra kiragasztott portrékat, melyek közt Zsigó bátyánk is fölfelezhető volt egy hajdani, még induló szellemfejedelmi korszakából származó arcképével. Az előszobában sarokba lőkött papírhalomból, egy csődöt jelentett, elsárgult színházi lapból került elő a portré, és Susánka (miként a jelentésírók nagy része) fel sem ismerte volna a kihajtott gallérú, szakáll- és bajusztalan Zsigó öcsénket, ha nem tájékoztatja a kép alatti felirat, melyet a lányka kis állatként mozgó ajakkal silabizált le. De legtöbbször csak eldől; a kis fekete, arannyal szegett „masamódban” bedúrta izzadékony testét a párnák közé, kezét combja közé szorította, és átadta magát képzelgéseinek. Mert a fülelésen és nézegetésen túl legkivált ábrándjait ápolgatta-pácolgatta itt az ágyban, fejét mélyen befúrva paplana sötétjébe – ettől nem tágítanak az Agyközpontban, és olykor el is képzelik e susánkás félkábulatokat, melyeket egy-egy pohárka (a Rézserpenyős pincéjéből származó, Mocsári pincér által ajándékozott) bor elfogyasztásával tett még bódítóbbá. Ilyenkor, legalábbis ezt állítják bizonyos jelentések, látta magát gyermekként, látta magát kis falujában tipegve, aztán ott állva apja (anyja?) koporsójánál, a plébános irodájában, a körorvos rendelőjében (ahol állítólag takarítási feladatokat látott el). Látta magát a péknél, aztán lisztes kézzel a templomban,

az oltár előtt; látta a vonaton, látta a főváros pályaudvari túlmozgásában. Látta mind-ezekben a helyzetekben magát, és nem értett semmit. Nem értette a hímindulatokat, nőlendületeket, nem értette a falu (és aztán a város) embereinek ide-oda törekvését, sokfelé futását, sertepertélésüket, mindenén végigtaposó talpukat, minden után kinyúló karjukat, mindent megrágó szájukat, mindent megemésztő gyomrukat. Nem értette (teszik hozzá az Agyközpontban) a világ lefolyását mozgató akaratot, ő, akinek semmiféle akarata és célja nem volt, legfeljebb annyi, hogy rendben szervírozza az ételne-műt, vagy hogy sósperecet rágszálva olykor elbeszélgessen Zsigóval, vagy eljárjon rendszeresen az állatkertbe, vagy éppen az, hogy elábrándozzon múltja bizonyos emlékké-pein a saját bőrétől egyre inkább felforrósodott paplan alatt. De az emberi világ nem engedte, hogy pusztán növényként, a maga köré szótt csöndben vegetáljon, folyvást vá-laszokat követeltek tőle olyan kérdésekre, melyeket Susánka nem is értett, gondolják az Agyközpontban.

És aztán félkábulatában látta magát egy másik életben, melyben nem Susánkának, hanem Selyempinának neveztek. Látta magát különféle színű és fésülésű parókákban, a földet söprő vagy netán csak a térdét alig fedő bikabolondító ruhákban, a hetyke keblét kibiccentő, félkosaras melltartókban, fűzőkben, csipkés bugyikákban, melyek elől csókolózó galambokat ábrázoltak, ám hátul csak két pántban végződtek, ekként szabadon hagyva mindkét nyílását, és ha előredőlt, a vékony selyemrésen át felderengtek a testnedveitől lilásan fénylő barázdái, nem kis lihegésére a körülötte dolgozó hímtársadalomnak. Mert e képzelgéseiben roppant férfimozgalom támadt körülötte, és a szűz Susánka álmában Selyempina számba vette a különféle nadrágokból változatosan ki-meredő hímtagokat, a nagyokat, vastagokat, az egész hüvelyt kitöltőket, a szívéig fel-hatolókat, a segge lukában vért fakasztó radikálisakat, a barnákat, lilásakat, sápatago-kat, a kissé oldalra hajlottakat meg a hetykén felmeredőket, a kisebb méretük miatt a szopásra alkalmasabbakat, a felduzzadt vagy éppen lagymatagabb zacskójú ágyékokat, észbe vette a csiklóján, szőrein legelésző nyelveket, a fürgéket és gyorsjárásúakat, a mé-lyen benyúlókat, az olajosan sima vagy érdesen reszelős felületűeket. Susánka álmai-ban Selyempina félrecsúszott vendégahajban vad kéjjel szolgálta ki e vörös bütykű hímtagokat, mindkét nyílását alázatosan odatartotta a lökéseknek, nyelte, szívta, mellére, arcába engedte a fehér tajtékot, mely aztán odaszáradt, ám a lány nem törölte le, ha-nem büszkén hordozta végig a városon porcukrosan derengő orcáját. Susánka ilyes ál-maiból többnyire rettentő fejfájással ébredt, és szorongásaira csakis az állatkertben lelt írt, állítják határozottan bizonyos elemző sejtek, melyhez a jelentések hozzáteszik a magukét, miszerint az éves bérlettel Zsigó bátyánk ajándékozta meg Susánkát.

Maga Zsigó sosem ment a lánykával az állatok közé („elegen vannak a Dalszínház-ban”, mondta volna ebédezés közben, „ha már mindenáron kert, akkor sírkert le-gyen”), de mivel ismerte a pincérlány vonzalmát, örömmel abonálta a belépőkártyát. Es miközben a cintermi padok egyikén üldögélt, szivarja végén darvadozva nagyon is elképzelte a lányka állatkerti bolyongásait, állítják a jelentések, hisz mi más dolga ma-radt az öregedő kottatárosnak, mint hogy Susánkáról ábrándozzon? Hétfő és kedd, mindig kora délelőtt – ezek voltak Susánka kedvelt állatos napjai. Gyermekszivaj, fel-nőttzakatolás (ez Zsigó bátyánk szava, állítólag) nem verte fel ilyenkor a park csend-jét; Susánka a lombok permetező zizegését fülelve lépegetett előre, kezében zörgős stanicliban kispogácsa, melyet a bejárati árusnál vásárolt rendszeresen. Kijárt körei voltak járásának, gondolta Zsigó az Agyközpont szerint: előbb, két pogácsa elmajszo-lására elegendő úton, a szabadtéri madárkretrecet kereste fel, a zacskó harmadik po-

gácsája szépen feltördelve a morzsákért szárnyat borzolva tülekedő gémeknek, tokás pulykáknak, pengearcú sirályoknak, rojtos mellényű keselyűknek meg egyéb iromba tollú, hártvás lábú csőrösöknek – Zsigó, felületesen ismerve a madárvilágot, még képzeletben sem tudott nevet adni Susánka kétlábú, tollas teremtményei nagy részének, szólnak a jelentések. A halott szemű madarak pletykás, folyvást lakodalmos kedvű sokadalma roppantul taszította Zsigót, mi több, egyenesen undort érzett bögyös burukkolásuk, dupla nyelvű csattogásuk, kloákás lüktetésük elgondolásakor, ám Susánka ott állt a ketrec előtt, és keze újabb pogácsahajításra lendült, és a temetői padon ülve az öregedő kottatáros „szívre rogyott térdel” (az egyik legrátermettebb jelentésszerző tollából) gondolta el, miféle kedvesség és kecs volt e mozdulatban. Aztán még két gyerekpogácsa (juhtúrós meg sajtos), és Susánka máris a zebrák, zsiráfok ketrecénél állt. Itt a patás lábak ereje nyűgözte le, gondolta Zsigónk a temetői padon, meg a bőr harsány geometriája, nem is szólva e kissé darabos mozgású állatok megkapó idomtalan-ságáról, tekintetük vonzó ürességéről. A test butasága itt látványosan jeleníti meg a szellem távollétét, és ez bizony a legkevésbé sem ellenszenves, gondolta Zsigó feltápszkodva a padról, hogy kívártatva egy másik tetemet rejtő kő mellé lépjen.

Gyerekhullát jelölt a virágesőben fürdő márványkereszt, Zsigó ezt könnyedén megállapíthatta az arannyal befuttatott évszámokból. Hajléktalan madarak reggeliztek a maszatos kőlapon. Zsigónk körbenézett, és döbbenet láta, hogy valóságos kis hulla-óvodába jutott, apró, copfos lánykák, örökké lehorzolt térdű nebulók veszítették el egykor tejfogaikat a kereszték, kövek alatt; mindegyre csak három, négy, legföljebb öt év jött ki, ha Zsigónk kivonta egymásból az odarajzolt számokat. Beleült e kiterjedt halottbölcsőde kellős közepébe, újabb szivarra gyújtott az öregedő kottatáros, lábát keresztbe vetette a padon. Susánka is továbblejtett – gondolta Zsigó, gondolja az Agyközpont –, utolsó pogácsáját majszolva közelítette meg a ragadozók ketreceit, már érezhető volt a nyersen befalt és megemésztett hús bűze, nyugtalan hörgéseket, fogcsikorgatásokat kínált a közeledő lányka felé a meleg tenyerű szél. Pogácsáknak kívül tágasabb, mondta volna maga elé Zsigónk, aki elborulása, vagyis Susánka őszi, szezonkezdeti megismerése óta egyre gyakrabban beszélt fennhangon kocsmás asztaltársai kisebb, dalszínházi kollégái erősebb megrökönyödésére. Mert noha a kricsmik népe magánszónoklatokat tart, írják bizonyos jelentések, azaz többé-kevésbé mind magában beszél, magában beszélő társainak itt mindössze az adott kaján összenézésekre okot, hogy egy fölöttébb nobilis öltözetű úr lökte ki a világba belső monológja némely zárszavát. Pogácsáknak kívül tágasabb, mondta tehát maga elé az idősödő kottatáros, ám az Agyközpont elemző sejtjei szerint az már korántsem egyértelmű, hova is szánta e szavakat, a nagyvadaknak vagy a kiseddhulláknak címezte mondatát. Ám annyi bizonyos, állítják a jelentések, hogy tetszett neki a mondatka, olyannyira, hogy még kétszer elismételte, aztán térdére csapva fölkacagott. Ám torkára fagyott nagy hirtelen a kacagás, mert hangok támadtak a föld alól, gyermekhangok jelesül, vékonyka ciripelésű kórus zengett; nem, állítják egyesek, zümmögött inkább, döngicsélt-göngicsélt (a jelentések nem képesek megtalálni a megfelelő szót ezúttal sem).

Kik énekeltek?

Kérdi az Agyközpont, kérdi Zsigó.

A korán elhaltak kara szólt sápatagon a giliszta rágta föld alól, a kisedecsontokból áradt a karének a padon darvadozó Zsigó alatt. Szövege nem volt e dalnak, állítják határozottan a jelentések, hogyan is lehetett volna, vonogatják a vállukat bizonyos jelentésszerzők, míg mások határozottan azt állítják, hogy nagyon is érthetően szólt a da-

locska, mégpedig ekként: „Be szép a rét, mesés a lét, gyökérvilág, óvja fiát!” Ilyen együgyű dalocskákat hallott ki a föld alól az Agyközpont. Ráadásul C-dúrban, mint Zsigónk tanult füle könnyedén megállapította.

Eközben Susánka, mit sem tudva a padon mollban vergődő Zsigóról, lenyűgözve bámulta a fekete párdúc ketrec- és látogatógyűlölő járását, szemé sárgás tüzet, meleg talpa surranását a barnás padlaton. A tigrisek bajsza mindennél hetykébb, gondolta talán a lányka, ám arról hallgatnak az Agyközpontban, vajh eszébe jutott-e Zsigó bátyánk a jaguár vagy a gepárd ásító szájának megpillantásakor. Fölötte valószerűtlen, hisz az időződő kottatáros a legkevésbé sem emlékeztetett egy ütni kész talpú fenevadra (annál inkább emlékeztetett Selyempina, vélik a sejtthalmazok); nem, mondják bizonyos kaján jelentések, kopott középemlősnél nem vitte többre Zsigó bátyánk, különösen most, amint szivarját rágva elborongott a langy napfényben ejtőző temetői padon. Dohánylében pácolt szájüreg, lerombolt fogsor, ablakrengetően horkoló fej – ne soroljuk tovább!, int az Agyközpont –, ez a bűnösen elhasznált, már a szemétdombra készülődő sejtthalmaz ugyan hogyan is elegyedhetett volna Susánka nimfás üdeségével, harmatban érlelt keblével, egész mesebeli szűziességével!? Nem, még gondolatban sem – gondolja az Agyközpont, gondolja Zsigó, gondolja a világ. Dehogyan gondolt Susánka Zsigóra, mikor kilépve a vadketrecből, a lemondó fülű elefántok kifutójához járult. Mert, gondolja az Agyközpont, Susánkának voltaképpen nem is volt emlékezete, ez csak akkor működött, ha aludt, álmában ilyenkor iromba, selyempinás képek kergetőztek, ám ébren a lányka csak azt észlelte, amit látott, hallott, most éppen a vihart hírlelő szürke felhők összehúzását a zörejtelen égen. Látta Zsigónk is ezt a viharjós elborulást, látta nyilván ott a temetőben, bár korántsem bizonyos, hogy ugyanazokat a felhőket látta elborulni. Ám a ruhájukba kapó szél ugyanaz volt, hosszan kinyúlva, önnön leheletét szertekígyózza burkolta egybe az egymástól oly messze álló két embert, Susánkát és Zsigót, akik most fázósan összefogva mellükön különféle ruhadarabjaikat, elindultak a Rézserpenyős felé, egyikük ebédelni, a másikuk kiszolgálni, szolgálni Zsigót, ezt a temetőből most útjára induló megrögzött ebédezőt.

Így történt ez nemegyszer, így történt ez egy évig, ősztől őszig, egy operai szezonon át, többnyire hétfőnként és keddenként meg hétféteken, állítja az Agyközpont, hogy aztán Susánka felszolgálás közben élénken beszámoljon kedves állatai aznapi étvágyáról, magaviseletéről. Ám a lányka (ebben megegyeznek a jelentések) sosem érdeklődött Zsigótól, mit látott, tapasztalt aznap a temetőben, legfeljebb az opera műfaját gúnyolta folyvást évődve, legfőljebb egy magánénekes szeszélyei felől érdeklődött élénken, akit netán látott az olvasmányai java részét („zömét!” – kiáltja egy jelentésíró) kitévő színházi étellel foglalkozó illusztrált zsurnálokban, vagy olykor személyesen is, noha távolról a Dalszínházzal (és ekként a Rézserpenyőssel is) szemközti nevezetes kávéház teraszán. Így csevegtek Zsigó jó étvágyú levezése, desszertezése közben (a szomszédos asztaloknál étkezők néha gyűlöletes, néha szemrehányó, néha irigy pillantásai hálójában), hogy olykor, többnyire a hét végén együtt induljanak hazafelé, mármint Susánka utcája irányába, mert az öregedő alkalmi sűgő nagy kedvvel kísérte haza hölgyét, hogy aztán a kapualjban... Na de erről később gondolkodik az Agyközpont.

És ha már itt tart, egy nevezetesebb kérdést intéz a benne robotoló sejtek hadának; röviden és velősen: Hogy ha az állítások szerint sokszor hazakísérte, vajon Zsigó bátyánk járt-e Susánka lakásán? Melyről erős a vita a jelentésekben, következőképp az Agyközpont sejtjeiben ugyancsak. Hogy megfordult-e szállásán, ágyhelyén (mert abban megegyeznek a jelentések, hogy lakásnak nemigen volt nevezhető az aprócska

szoba, melyet a lányka – konyhaszhasználattal – a város egyik nem túlságosan selejtes, de nem is hivalkodóan gazdag kerületében bérelt egy tűzoltólaktanya zajos szomszéd-ságában) – nos, ez a kérdés megosztja az Agyközpont elemzésre mindig könnyen kap-ható celláit. A délutáni és főként esti hazakísérésekben, a közös, bulváros andalgások-ban senki nem kételkedik; úgy vélik, ezek valóban megestek, Zsigónk ténylegesen el-hatolt Susánka bejáratáig, pontosabban csak a kapuig, a leveles tésztaként hámló ka-pualjig, de tovább, az ajtónyílásig és -nyitáig már nem jutott, áll a jelentések zömében. Idáig tehát semmi ellentmondás, semmi hézag, ami könnyed mámorral tölti el az Agy-központ agyonterhelt sejtjeit. Más jelentések ellenben, és az Agyközpont, noha kény-szeredetten, mintegy kötelességszerűen áttanulmányozta ezeket is, azt állítják és fes-tik le érzékletesen, hogy Zsigónk (a hajcsavarókkal tűzdelt fejű tulajdonosnőt meg-vesztegetve?) a lányka szolgálati beosztását ismerve, távollétében többször is behatolt szobájába, és ott aztán lélegzet-visszafojtva hallgatta az utcáról bevisongó tűzriadót; később fölocsúdva szemügyre vette a szobácska kopott berendezését, a szű harapta ru-hásszekrényt és polcai szegényes tartalmát; rátiport a molyette szőnyegkére; beleült az ingerülten visszarúgó fotelbe, megbámulta a falakra kitűzött színes anzikszkártyá-kat, néhány köztapsot aratott amorózó és drámai szende fényképét, továbbá bizonyos literatúrailag győztes mellkast és arcot, köztük egykori sajátját is, melyet azonban nem ismert fel, vagy ha mégis, eltagadta maga előtt; végigsimogatta Susánka gyermeklány-kori ködmönkéjét, az ablakilincsre akasztott pincérbőlűzát, a rakott aljakat; sőt a be-számolók szerint takarosán megvetett ágyát, odakészített hálóingecskéjét, továbbá a „masamód”-ot is megtapogatta volna, mi több, felajzott orrával állítólag beletúrt az ágy-neműbe. (Miközben a fekhely alól a sárga szemű Folti macska vigyázta mozdulatait.) Továbbá: állítólag végigkutatva a lányka polcait, vékonyka irattárát, szerelmes leveleket fürkésze, a lány megcsalásban való bűnösségét alátámasztó tárgyi bizonyítékok után kutatva, mert tény és való, hogy eszelős féltékenységében már idáig alacsonyodott az öregedő kottatáros. (Persze mit sem talált.) Ám mindeme jelentések meglehetősen fö-lületesek, telve zavaros, gyermektegy vágyképzetekkel (az egyik beadványban például Zsi-gónk Susánka nagybátyjának adta ki magát a rózsákkal kivert pongyolát hordó, haj-csavarós tulajdonosnőnek – mily nevetséges!), ellentétben egy bizonyos leirattal, mely az Agyközpont szerint minden figyelmet és ekként minden elemzést megérdemel.

És ekkor az Agyközpont ismét bekéri és átadja analízisre az előzetes becslése és ré-gebbi ismeretei szerint különösen érdekes, már-már meghökkentő (a *Pormacsák között* munkacímet viselő) jelentést, melyben határozottan azt állítják, hogy Zsigó nem csu-pán járt Susánka lakásán, hanem ott is töltötte az egyik éjszakát.

Megdöbbsentő.

Mellbevágó.

Valamint egészen hihetetlen.

Hogy Zsigó Susánkánál éjszakázott volna? Nem, ez nem és nem megy az Agyköz-pont fejébe, és csak akkor mutatkozik némi megkönnyebbülés, amikor kiderül, hogy nem az egész éjszakáról, hanem annak csupán egy részéről, az éjszaka egy sötét sze-letéről van szó mindössze. Mintegy görbe este után érkeztek Susánka tűzoltókocsikkal agyonterhelt utcájába; bérkocsival, mert késő lévén, az idősödő kottatáros (és alkalmi sűgő) ragaszkodott hozzá, hogy a különféle kulináris élvezet után hazafuvarozza höl-gyét. Igen, az Agyközpont szájtáti megrökönyödésére a „görbe este” kifejezés szere-pel a jelentésben, mégpedig egyértelműen és idézőjel nélkül; és a szakadatlanul stili-záló sejtnek persze nem késlekednek feltenni a kérdést, mit jelent ez voltaképpen? Ki-

csapongást, néminemű züllést, súlyos lerészegedést vagy egyszerűen csak szalonspiccet? Teli szájú röhögést vagy pusztán közös vihogást, összemosolygást alkalmanként? Tán valami lecsúszott bejzliben, lócsárdában múltatták az időt Susánka és Zsigó bátyánk? Idegszagotól lórét ittak strapasöntésekben, vagy hordóalján lankadó sörrrel macerálták gyomrukat, ezenközben utcaseprők társaságában verték netán a blattot vagy csatogtatták a dominót valamely döngölt padlatú szürcsöldében? Vagy épp ellenkezőleg, képezeleg tovább az Agyközpont, maga elé terítve és átnyalazva a jelentést, valami nóbél restaurációban rezerváltattak intimke, virágdíszes sarokasztalt, ahol a manikűrözött kezek segítették le Susánka térde alá leomló, picinyég kopottas fekete kabátját, hogy aztán az ámuló vendégsereg előtt felragyogjon hófehérkés vállára két vércsínyi pánttal fölérősített, gyöngyökkel kivert sötétlila krepdesinruhája, melyet a lánya kátrányfekete parókájával együtt csekély befolyása teljes latba vetésével Zsigó direktre erre az estére szerzett meg a *Tosca* jelmezállományából, míg ő maga boldogult úrfikorából visszamaradt, a zálogházi becsüasztalt nagy nehezen elkerült szmokingjában gigerlis kedett? Vagy valami demi-monde bárba látogattak el, ahol a pultnál ülve alattomos koktélokot kevertettek maguknak a cipőpertlibajszú mixerrel, miközben lábukat kamaszként lógázták a magas üléseken, jeles megrökönyödésére a környéket uraló óraláncos háztulajdonosoknak? A jelentés nem fogalmaz egyértelműen, mindenesetre több lehetőséget is megpendít, végül az Agyközpontban azt feltételezik és fogadják el végeredményként, hogy Susánka és az öregedő kottatáros többféle nívójú és publikumú helyen bonyolította eme görbe estét, mely ekként még görbebben hajlott, kanyarodott, ívelt, olyannyira, hogy Susánka kátrányvillogású és dugóhúzógöndör operai parókája, akár az este, félrecsusszant – mi tagadás, többször is. Inkább elegyes volt ez este, gondolják az Agyközpontban, lendületesen elegyes, vélik egyértelműen, hiszen elkezdődött valamely fényvel kikent étteremben, a talpat balzsamként nyáló perzsaszőnyegekkel; színes gyertyákkal, friss csokrétaival az asztalon, borjúbőr kötéses borlappal, Hermész-léptű pikolófiúkkal, hentesujjvastag süttekkel és vastagon hangszerelt desszertekkel, miközben a szalonzeneakar szordínós akkordokkal kente fülüket, aztán hirtelen egy agyonpisált sikátor végén hörgő kocsmá bardolatlan asztalánál folytatódott, hol a sarokban melankoholizáló cigánybrácsás kíséretével a ruszliszagú csapos két pohár silány fröccsöt csapott le a helyhez enyhén szólva is túlóltözött pár elé; hogy később Zsigónk javaslatára egy félvilági bár ravasz fényei közt záruljon az este, koktélokkal, pezsgővel, végül pedig a bejárathoz parancsolt fekete bérkocsival és az ezzel járó kocsissal. Nem csoda hát, gondolja az Agyközpont, hogy Susánka Zsigó bátyánk kedvesen meszesedő karjának támaszára szorult, mikor a kettejük leheletétől fölmelegedett kocsifülkéből kiszállva a kapu felé indult, melynek torkában aztán annak rendje és módja szerint megbotlott, parókája megint félrecsúszott, és a jelmezhez járó egyik topánkájából kiesve a hideg kövön fél lábon ugrált a fáradékony testére már türelmetlenül esdeklő ágya felé. Zsigó egy pillanatra elbizonytalanodott, a jelentés nem hagy kétséget efelől (Zsigó „hezitált”), de aztán egy határozott mozdulattal elbocsátva a kocsit, fölvette a fél cipőt, követte hölgyét a kapu alá és tovább is, fel egészen a lakásajtóig. Mintegy bebuktak a sötét lakásba, bebucskáztak az előszobába, és a betérjesztés nem kevesebbet állít, mint hogy Susánka maga után vonszolta Zsigót, át az előszobán, be a szobájába, be, egyre beljebb; görcsösen kapaszkodott a karjába, kabátjába, húzta, vont a várakozó ágyig, és aztán egy apró sikollyal berántotta magát barlangként megnyíló fekhelyére, magára rántva ily módon Zsigót.

Együtt zuhantak az ágyra.

Összedörzsölődtek ruháik.

Együtt buktak bele a tulajdonosnő egykori nászi ágyába, összekapaszkodva, állítja a jelentés. „Ég áldja! Szolgálja ki magát”, hangzott susogva alulról, és Susánka már aludt is. Belealudt a saját mondatába, izzadékony teste egyet rángott, aztán elernyedte. Ott pihent kinyitva az öregedő férfitest alatt. Zsigónk, meghallván maga alól a lánykai álmom noktürnös hangjait (így a fölöttébb literátushajlamú jelentés), legördült a földre, lehuppant a szőnyegre az ágy mellé, ernyedten csúszott le a csendes pormacsák közé. Hogy könnybe lábadt volna a szeme, állítja a jelentés. Hogy Susánka mondata egy ideig még ott bolyongott tüdejében, nyavalyás ereiben, kissé már elhasznált vércsőben. Hogy ettől egy kissé elveszítette volna a fejét. Nekiszilajodott, úgyszólván. Hogy élve a fenyegetően kétértelmű fölszólítással, már-már kiszolgálta magát a kiszolgálásra felkészült pincérlány testén, de aztán mégis a földre hengeredést kellett regisztrálnia a jelentés betérjesztőjének. Hogy végül valóban kiszolgálta magát, amennyiben súlyos kabátjában odabotorkált a pohárszékhez, hogy kitöltsön magának kétujjnyit a lányka Mocsári főúrtól kapott kókuszlikőrjéből. De kétségtelenül elfogadható ténynek, hogy az éj többi részét ott a szőnyegen, Susánka álmát vigyázva töltötte, sötétben, szivartalanul, mert noha kínozza a dohányéhség, hogy ne zavarja a lányka álmát, csak a gyufát marcangolta a zsebében egészen hajnali távozásáig.

Nem történt semmi. A szoba fokozatosan elhűlt. Az idő rángott néhányat a faliorán, aztán kimúlt. Néha elhúzott egy rikoltozó tűzoltókocsi. Hallatszott, amint a hajcsavarós tulajdonosnő kitámolyog a mellékhelyiségbe; többféle víz zubogott, férfimotyogás, emberkrakogás zöreije látogatták Zsigó fülét. Ablaküveg-zizegés, szúpercegés a bútorokban. Az Agyközpont finom fülű elemzése szerint ilyesféle zajok hallatszottak.

Nem történt semmi különös, állítja a jelentés, melyet az Agyközpont hitelesnek tetelez, nem történt semmi, mindössze annyi, hogy Zsigó bátyánk le-leragadó szemmel vigyázta a roppant méretű ágyon kiterült menyétlányka (ez állítólag Zsigó kifejezése!) álmát. (Az ágy alól a sárga szemű Folti macska vigyázta mozdulatait.)

De előbb levetkőztette, állítja határozottan a jelentés. Lehúzta egy szál cipőjét, szétcsúszott combjáról ügyetlen kézzel lehántotta neccharisnyáit, kikapcsolta, lehamozta elomlott válláról a *Toscából* kölcsönzött vendéglőbolondító ruháját, gondosan kiterítette a széken, levette és az ablakkilincsre akasztotta szétzilálódott dalszínházi vendég-haját; ám a sötétlila kis trikóhoz, azaz „masamód”-hoz, a francia szabású bugyikához már nem nyúlt, mindössze egy könnyű csókot („csókicát”, írja a jelentés) lehelt Susánka vállára, mielőtt betakargatta a nagy hasú falusi dunyhával. (Ám az Agyközpontban e lopott csókocskát erős kételkedéssel olvassák, miközben magáról a „csókica” szóról hallani sem óhajtanak. Mert azt gondolják, Zsigó nem merészkedett idáig; részben született, részben belenevelt lovagiassága meggátolta abban, hogy kihasználja a kihasználhatókat, akár egy könnyed „csókica” erejéig is. Más, cinikusabb véralkatú sejt-idomulatok hetykén kérdik: ugyan miért is ne használta volna ki, és vajh mi lett volna abban kárhozzáttható, hiszen a lányka helyet nyitva a lepedőn, mintegy felkínálkozott neki, és bár inkognitósan, de először villantva fel Zsigónak selyempinás arcát? De hát Zsigó Susánkát szerette, nem pedig Selyempinát, vetik ellene az Agyközpont másként gondolkodó sejtjei. Vajon? – kérdik hetykén a reflektáltabb sejtcellák. Vajon kétvázalozható e kettő? Hát Susánka és Selyempina nem egy és ugyanaz a személy? És ha igen, Zsigónk vajon tudatában volt-e ennek? Szólnak a kérdések. De válaszok – egyelőre – nem szólnak.)

A növekvő hűvösben ott ült hát Zsigónk a szőnyegen, és hallgatta a lányka szuszogását, szája zörejeit, kedves gyomrának panaszhangjait. Ott gubbasztott, állítja a jelentés, a hallgatag pormacsák között, miközben elnézte a lányka cirnos fényekkel rácsozott arcát, halk bajuszkáját a különféle italoktól és mondatoktól megduzzadt ajka fölött, elbámulta szemhéját, mely mögött most Zsigó számára sajnos kifürkészhetetlen álmok kergetőztek. „Susánka” – gondolta és mondta maga elé a kinyitott, izzadékonnyan felpárálló testet figyelve Zsigó, állítja a jelentés, hallja az Agyközpont, elemzik a sejtek. Jól, helyesen döntöttem, gondolta a jelentés szerint Zsigó, pontosan döntöttem, amikor a Susánka nevet ajándékoztam neki. „Jól döntöttem”, veszik az Agyközpontban a jelentést, melyről hirtelen nem tudják eldönteni, hogy valóban beterjesztés avagy Zsigó bátyánk saját szólama. És ekkor különös rémület tölti el az Agyközpont celláit, nem először (és nyilván nem is utoljára) a jelentések bűvárlásakor. Mert hát: mi ez voltaképpen? Zsigó bátyánk adta a lánykának a Susánka nevet? Hát a Selyempina név honnan származik? Hát a Rézserpenyős? És Cirnosbarázda? Lehetséges, hogy mindez – Zsigótól? Akkor tehát Zsigónak van saját szólama? Sőt, e szólam már mindent maga alá gyűr, maga alá temet, elnyom, elfed? Lehetséges ez? Tehát mindent meghaladó mértékben kiszabadult ellenőrzésünk alól? Önmaga szabad művésze lett, mondtuk korábban, mondják az Agyközpontban – na de ennyire?! Beköltözött az Agyközpontba Zsigó? Tanyát ütött a sejtekben? Hát ki beszél akkor voltaképpen? A jelentések vagy Zsigó? Az Agyközpont avagy Zsigó? Ki az úr a háznál? És kinek alkonyul be a végén, Zsigónak avagy az Agyközpontnak? Vagy mindkettőnek netán? Akkor hát lehetséges, hogy az Agyközpont és Zsigó egy és ugyanaz a képződmény? Szólnak a kérdések. De válaszok már csak a szorongás miatt sem szólnak.

Zsigó tehát nézte még egy darab ideig a lányka arcát, és eszébe sem jutott, hogy meztelenre vetköztesse. Visszariadt ettől. Mert tudta, hogy aki egy istennőt mez nélkül megpillant, a halál fia. Olvasta a mitológiát. Tehát Zsigónk istennőnek tekintette Susánkát? – szól a kérdés az Agyközpontban. És ha igen, ez nem arra utalt-e, hogy Zsigó bátyánk vénségére valóban megzavarodott? Mert hiszen – mondjuk, a testén kívül – miféle istennői vonást lehetett fölfedezni Susánkában? Ebben az egyszerű faluszépében, ebben a legjobb esetben is csupán csiszolatlan gyémántnak nevezhető, ropantul műveletlen, már-már analfabéta kislányban? Ebben a meglehetősen bárdolatlan bakfisban, aki – Zsigónk legnagyobb bánatára – még a kés és villa helyes kezelését sem sajátította el, és aki agyonszózott minden ételt, tönkretéve ezzel a szakács legjobb igyekezetét, rafinált fantáziáját. Aki pohárka borát egyetlen hetyke hajtással hörpintette föl, miközben Zsigó kétségbeesetten – és mindhiába, teszik hozzá a jelentések – magyarázta neki, hogy a bort nem ekként, hanem lassú, kiérlelt kortyokban kell élvezni. De hát Zsigó a teste, nem pedig a szelleme megpillantásától remegett, nemdebár? – kérdezik az Agyközpontban. Ami újabb megdöbbenést okoz a folyvást elemző sejtek életében, hiszen Susánka, ez a némileg fejletlen, inkább kamaszos, mint nőies, ez az inkább válla megveregetésére, semmint vad meghágásokra hívó test, ez a kedves megszólításokra megformált sejthalmaz, ez a csendesesen párálló hús hogyan is ijeszthetett volna bárki férfigalandót? Igen ám, de e mögött és mellett ma este a pormacsák közt csücsülve egy másik, nagyon is csábító, szajhásan kifejlett, „ringló” (így Zsigó!) testet látott az öregedő kottatáros, legalábbis ekként vélekednek az Agyközpontban. És igaz lehet e vélekedés, mert Susánka ártatlanul szendergő arca mögül élesen kirajzolódva most egy másik arcot vélt felfedezni Zsigó. A drámai szende ágya mellett ülve, a pormacsák közt kissé dideregve Zsigó bátyánk kétségbeesetten észlelte, hogy az iskolás-

lány-vonások mögött, azokat átrajzolva feldereng egy kéjszív, viharzó arc, a gyönyörtől fennakadt szem, a fehér fogak közt duzzadtan hempergő nyelv, a nyálban úszó száj, miközben a kedvesen elnyúló test vékonyka húsa most kitelt, felduzzadt, illatos hőt termelt, mely Zsigónk riadtan figyelő arcába perzselt. Susánka mindeddig oly ártatlan, néma teste most ringlóan beszédes lett, a keblek fölágaskodtak, előrelökődtek, megteltek különféle súlyos nedvekkkel, a has hullámozni kezdett, a csirkevádli most párducosan ideges lett, a csenevészből kancássá vált comb szétnyílt, és fölkínálta a borotvált ágyék lilás fényű barázdáját; a fenék, netán popsi most határozottan a far, még inkább a segg névre hallgatott, mely ellenállhatatlanul nyitotta meg a maga szűk mivoltában oly izgató ösvényét a fekete fűben előrehatoló csődörgerjedelemnek. Susánka most megmozdult, lelökte magáról dunyháját, és Zsigónk előtt feltárult e látomásában oly látványosan izzó test. „Selyempina”, lihegte maga elé ekkor Zsigónk, állítja a jelentés, elemezi az Agyközpont. Jól döntöttem, helyesen gondoltam, amikor ezt a nevet adtam neki – legnagyobb megrökönyödésére ezt kell hallania Agyközpontnak.

És ekkor ott, Susánka és Selyempina ágya előtt ülve, a pormacsák között, hirtelen egészen elviselhetetlen gyötrelem támadja meg Zsigónk szellemét. A lányka kettős léte rémálomszerű kínként nehezedik lelkére – és persze testére is, teszik hozzá az Agyközpontban. Mert míg teste (és szelleme) egyik része mindössze cirógatásra, elalvás előtti ártatlan „alvópuszira”, atyai arcpaskolásra tartja magát képesnek, addig a másik rész (de hát elválasztható-e a kettő? – kérdik egyesek, de ezt most nem kívánja taglalni az Agyközpont) zabolátlan szeretkezésekre, mi több, baszásokra, sőt kúrásokra feszül, miközben a szellem sem tétlenkedik, mert a zsigói képzeletben Susánka most négykézláb álló kancalány, aki hátsójával a megfelelő szöveget keresve várja, hogy karóba húzzák testét. És Zsigónk ekkor ott, a hajnali pormacsák közt szépen összeropant, állítja ama bizonyos jelentés. Mert belátta feltehetően, hogy a lányka csak kettős alakban létezhet képzeletében, márpedig e kettős alak egyidejűleg elérhetetlen a számára, hiszen az egyik minden pillanatban ellene mond a másiknak. Zsigónk azt akarta, hogy Susánka csakis az övé legyen, de a kislány folyvást másik alakká bomlott, és a szűzies Susánkából kibomló Selyempina mindenkivel összeadta magát, Susánka Zsigóé volt, de Selyempina semmiképpen sem, hiszen Selyempina mindenkié volt. Azaz senkié, filozofálgatnak ügyetlenül az Agyközpont sejtkamráiban.

De ekkor sürgetően tolu elő egy másik kérdés, mered föl, mondhatni, hogy vajh Susánka járt-e Zsigó bátyánknál, tette-e vajon emlékezetes tiszteletét az idősödő kottatáros (és alkalmi sűgő) lakásán? Míg az első kérdésre (járt-e Zsigó bátyánk Susánka szállásán, és ha igen, vajh hány alkalommal?) csak bizonytalan választ adhatott az Agyközpont, ezúttal egyértelmű a felelet: igen, járt, járt bizony, ott volt Susánka, meglátogatta Zsigó bátyánkat kétségtelen. Mégpedig egyszer. Egyetlenegyszer.

Hogy miért csak egyetlen ízben, ez a kérdés foglalkoztatja most az Agyközpont elbeszélő sejtjeinek egy részét. (Másokat pedig ez: hát miért ment oda egyáltalán? Mit várt, mit remélt a látogatástól, Zsigótól, netán önmagától? Meg ez: Mit várt, mit remélt Zsigó bátyánk a vizittől? De ezek később megválaszolandó kérdések az Agyközpontban, ha ugyan. Miként az is: vajon Susánkával együtt Selyempina is részt vett-e a látogatáson? Ezeket döntő kérdésnek vélik az Agyközpont négy sejtfa között.) Talán maga Zsigó akarta ekként, talán ő hívta mindösszesen egy alkalommal magához a lánykát, talán magán Zsigó bátyánkon múlt, hogy a neccharisnyás szertelenke (netán „szertelenke”? – e téren ismét a bizonytalanság az úr az Agyközpontban) csak egyszer látogatott el Zsigó bátyánk anyjától örökölt otthonába. Talán – gondolják bizonyos együtt

érző sejtek – a lány ment volna többször is, rohant volna szívesen, de az első invitálást nem követte több; Zsigó ajka néma maradt, mikor kiszolgálás közben a Rézserpenyősben Susánka kérdőn, netán felszólító módban tekintett reá. És a Dalszínház kottaőre (valamint alkalmi sűgője) nem nyitotta szóra ajkát még oly alkalmakkor sem, mikor merészebb modorban hangzott a kérdés: „Vajh van-e még abból a fííínom angol teából, melyet legutóbb ittam magánál a vörös bársonyos fotelben?”

Mert amint a susánkai, már-már selyempinaian hetyke kérdésből nagyjából kitetszik, a leányzó első (és egyben utolsó) látogatása alkalmával Zsigó bátyánk Angolországból származó teát, mégpedig *first flush*, azaz első szüretelésű Darjeelinget kínált és öntött a fölöttébb zárt szabású batizstruhát, hímzett mellénykét és csipkehabos inget, ezüstcsatos, félmagas sarkú, szurokfeketén fénylő cipellőt (fehérenműjéről nincs említés!) viselő Susánka kínai porceláncsészéjébe (nagyanyai hagyaték, jegyzik meg egyes jelentésírók); és persze föltálalt még egyebeket is, melyeket a kedves hölgy oly elbűvölő mosollyal, köszönetként oly liftesen aláiramló szemhéjjal fogadott, hogy Zsigónknak belesajdult a szíve, elsápadt, és könnybe lábadt szemmel fordította el a fejét. (Egyes jelentésírók szerint a kottatáros a szempillarebbentések közben komolyan elgondolkodott, vajon melyik hangszerre emlékeztet legkivált Susánka; az egymásnak fölöttébb ellentmondó eredményeket később szándékszik közölni az Agyközpont, ha egyáltalán. Ám annyi bizonyosnak látszik, hogy noha Zsigónknak erősen megremegett a keze, egyetlen csepp teát sem adresszált a csészécske mellé.)

Miket talált föl tehát az öregedő, ám a vendéglátás ügyeiben mindig is nagy jártasságot, mondhatni kifinomult magaviseletet tanúsító kottatáros? – kérdezzetik egymást az Agyközpontban szakadatlanul munkálkodó és egymást folyvást ellenőrző sejtek. Teasüteményt legkivált, melyet féltő, atyai(?) gonddal válogatott ki a város egyik nem túlzottan gigerlis, valamely közepesen félreeső utcában fellelhető, ám sütődéjére joggal büszke cukrászdájában; továbbá kecszet, sósat és édeset vegyest, csokoládéval, kókuszkrémmel töltöttet, sajtcsíkokkal ereztet, köményeset, valamint tökmagosat, egyes jelentések szerint legalább féltucat-félét mindkét nemből, mivel nem tudta, hogy vajh Susánka melyiket részesítendi előnyben. Magán a délután három órára kitűzött fogadáson (melyen bizonyos jelentések szerint Susánka mintegy félórás késéssel jelent meg, ám hogy mi akadályozta, azt nem tudta feltárni az Agyközpont) aztán kiderült, hogy a lányka a legkevésbé sem tartozik az édesszájúak közé – bár ennek ellentmondani látszik, hogy a fagylaltot (mert Zsigónk az unikális alkalomra ebből is derék készletet deponált öreg jég szekrényében!) többször is megújrazta, noha nem a vastagabb hangszerelésű vaníliából, csokoládéból, puncsból, hanem sokkal inkább a fanyarabb fajtákból kanalizott metszett üvegű kelyhébe: citrommal, eperrel, valamint málnával lakatta jól izzadékony húsát, színezte és egyben hűsítette forró ajkát, igaz, előtte a tökmaggal meghintett, apró pogácsából is alaposan bepakolt. (Egyes jelentésírók szerint Susánka folyvást éhes volt, ezt állítólagos gyermekkori nélkülözéseivel magyarázzák az Agyközpontban.) Hogy alkohol került-e az ugyancsak a nagyanyai örökségből származó damasztalra a megszokottnál ünnepélyesebbé terített asztalra, arról – „mi sem természetesebb!”, sóhajtának lemondóan az Agyközpontban – megoszlanak a feldolgozásra beterjesztett jelentések. Mindamellet az aligha vitatható, hogy maga Zsigó igenis fogyasztott szeszt, mégpedig bort; ugyan miért is ne kortyolt volna, hisz szinte minden este (hétvége kizárva!) megtette ezt Susánka kecses felszolgálása mellett a Rézserpenyősben. Csakhogy a vendéglői asztalhoz állandósult karcos rizling (és az egyszerű *Chablis*) helyett megtakarított pénzéből (egyedül beterjesztések szerint a *Don Giovanni*

partitúráját bocsátotta áruba) ezúttal valami nemes szüretelésű, vérsűrű bordóit (a márkákon ismét összekülönböznek a jelentések, ezért az Agyközpont nem is bajlódik a nehéz francia helyesírás reprodukálásával) vásárolt és nyitott föl magának, noha Susánka gyakorlott pincérlányhoz méltóan szerette volna saját kezűleg kirántani a dugót, ám Zsigó mindössze annyit engedélyezett, hogy a lányka a jobb vendéglőkben szokott módon, fehér kendőből partedit köthetett a butélia nyakára, nehogy lecsöppentse az abroszt, mikor utánatöltögette az idősödő szeladon poharát. És szorgalmasan kellett töltögetnie, hiszen estére, mikor búcsúzásra került a sor, már csak egyetlen pohárnyi maradt a (második?, harmadik?) palackban – ezt Zsigó valószínűleg az ablakban állva hörpintette ki az utcán hazafelé lebegő Susánkára emelve kupáját. „Ég áldja”, hangzott állítólag az utcazajban a susogás, és Zsigó magasba emelte poharát. (Hogy könnybe lábadt-e a szeme, arról megoszlanak a vélemények.)

Mindamellet Zsigónk a fogadáson nem rúgott be, bár kissé megmámorosodott, ez igaz, ezt egyetlen jelentés sem vitatja; meszesedő csontjait derekasan átjárta a bor lávája, és ő maga is szorgalmasan töltögette tele vendége aprócska poharát, mert Susánka, és ezt a változatot fogadja el végül az Agyközpont, igenis ivott, mégpedig falusi származású diólikórt, melyet a kottatáros a Mocsári főúrra fölöttébb emlékeztető harsónás kollégájától kapott ajándékba a *Szöktetés a szerájból* szünetében. Ez a kérdés tehát nagyjából tisztázódott: mindketten ittak, különféléit, amint az várható is volt, rendben van. De miről beszélgettek, egyáltalán mit csináltak? – faggatják tovább magukat az Agyközpont nyughatatlan sejtecskéi.

Mit csináltak? mit csináltak...?

Eszement kérdés.

Együtt voltak.

Vagy: ültek, beszélgettek.

De miről? És beszélgettek-e egyáltalán? Nem pusztán Zsigó bátyánk monológja uralta az egész úgynevezett társalgást? Mert hát tudtak, képesek voltak ők egyáltalán beszélgetni? Netán társalogni? Mi mondanivalójuk lehetett egymásnak? Hiszen Susánka, és ebben szinte megegyeznek a jelentések, voltaképpen analfabéta és beszédképtelen volt, és ekként hogyan is válaszolhatott volna a mégannyira visszacsavart zsigói szellem sziporkázásaira? Kérdések, kérdések, és egyre ott zúgnak az Agyközpont visszhangos tereiben. Szólnak a kérdések, és válaszok nem szólnak, vagy ha igen, csak fölületesen, vázlatosan. Mert hát igen, ott volt mindjárt a korkülönbség, ráadásul nem csekély, több emberöltőnyi, roppant idő. Susánka nyilvánvalóan Zsigónk lánya lehetett volna, de a kottatárosnak (és alkalmi sűgónak) nem volt lánya. Fia sem volt, teszik hozzá egybehangzóan a jelentések. Nem volt senkije. Se anyja, se apja. Mindenki meghalt. Vagy meg sem született. És az Agyközpont most belegondol: vajon melyik a jobb, rosszabb, érdekesebb, érdektelenebb, szomorúbb, szívderítőbb lehetőség? Mindegy, szól a válasz feltételesen. De Zsigónk egyedül volt; hosszan, kitartóan, mint egy koronás szünet, jegyzi meg egy magát fölötté muzikálisnak képzelő jelentésíró. Bár egykor magvait szorgalmasan hintette szét a városban, egy sem akadt fönn a termékenység zátonyán – egy másik, magát irodalmárnak feltoló jelentésrobotos megfogalmazása ez. Susánka lett a lánya, teszik hozzá bizonyos (az Agyközpont szerint operettízlésű) jelentésbeadók. Hát igen, el-elakadó lélegzettel, megriadt szívvel, de az Agyközpont ezt a lehetőséget is tudomásul veszi. Riadalomra akadt ok, mert hát biztos-e, hogy Zsigónk pusztán atyai érülettel viseltetett a neccharisnyás, daloló járású pincérlányka iránt? Nem birizgálta-e más szenvedély is lassan lelankadó vérkörét? Ha igen, meg-

lehet, ám ezt jól leplezte Zsigónk, mert annyi bizonyos, hogy semmi jelét nem adta a látogatáskor. („Hamis volt a Zsigó!” – kiáltanak föl bizonyos jelentésekben; „Hazudott a Zsigó!”) Hűvös volt, noha nem elutasító, tárgyias, noha nem rideg. Gáláns és rezervált egészében, állítja az egyik jelentés, és az Agyközpont nem lát okot e jelzők elvetésére, noha az elemző sejtek még hozzábiggyesztk a „figyelmes” kitéltet is. Röviden: ez a gálánsan figyelmes (vagy figyelmesen rezervált) Zsigó alkalmat talált arra, hogy körbevezetve lakásában, beavassa a lánykát élete („múltja”, mondják egyesek) bizonyos jelentősnek gondolt és tartott eseményeibe. A tágas, úriás kvártély négy (mások háromról tudnak) helyiségét anekdotázva mutogatta körbe a bejárás alatt is egerékésen pogácsázgató vendégének. (Egyesek szerint Zsigó maga sütötte a pogácsát.)

Mit mutogathatott?

Megmutatta nyilván (leelőször is?) a zongorát (nem fekete, hanem barna darab, állítják bizonyos muzikálisnak titulált sejtidomulatok), mely mindig kinyitva terpeszkedett a középső szobában, és Susánka feltehetően megpördült néhányszor a fekete bőrrel kivert zongoraszéken, miközben megjegyezte, hogy mintha ők maguk is dohányoznának, olyannyira elsárgultak a billentyűk. De – és ebben erős a közmegegyezés – arra már semmiképpen nem tudta rávenni az öregedő kottatárost, hogy letegye szivarját, és játsszon is a lánynak valamit. Itt volt a könyvtár is, Zsigó megmaradt gyűjteményének egy része (a maradék az úgynevezett dolgozószobában), puha fotel állt a nehéz függönyös ablak előtt, szemlélődésre nyilván. Később sor került a hálószobára is; letörölt polcok, kiglancolt szekrények, nagy, gondosan megvetett ág, melyben a kottatáros hált (alatta sehol egy pormacska, mert Zsigó, mint állítják, takarítónőt fogadott Susánka látogatása előtt), és amelyben az anya feküdt korábban, és korántsem mindig egyedül – ám Zsigó erről nem tett említést kedves látogatójának. Egyes sejtalakulatok szerint Susánka szelesen ráugrott volna a téres fekhelyre, kipróbálandó annak rugózatát, de Zsigó szinte felrángatta, és már vont a ki, tovább, át a hideg előszobán, be a konyhába, onnan pedig a cselédszobába, mely a gyermek, illetve kamasz Zsigó lakosztálya volt egykoron. De előbb gyertyát kellett gyújtania, úgy léptek be, mert a fény itt már évtizedek óta kialudt, és senki nem pótolta, Zsigónk a legkevésbé. A cellára emlékeztető, szűkös, pókhálós szobában, az ingadozó gyertyafényben Susánka tárgult szemmel bámulta idősödő hősszerelmese gyermek- és kamaszkorának rekvizitumait: egy karfa nélküli, lepattogzott faszéket, egy félig rakott könyvespolcot és aztán megint az ágyat, mely inkább priccse emlékeztetett, mert vaslábakon nyugodott, keskenyen, hidegen. És ekkor (e jelenettől nem tántorítható el egyetlen jelentésíró sem) Susánka kivette Zsigó kezéből a gyertyát, felrakta a polcra, leült az ágyra, és felszólította a kottatárost, hogy foglaljon helyet vele szemben a rozoga faszéken – tekintete irgalmat kérő könyörgés. Hiába kérlelte Zsigó, hogy menjenek vissza, és üljenek be a mindenféle kényelemmel ellátott nappaliba, netán a zongorás szobába, Susánka nem engedett, de nem is szólt, csak nézett, nem mozdult, mindössze meleg tenyerével néhányszor megsimogatta a széket, mintegy ekként jelezve, hogy foglaljon rajta helyet Zsigó. Zárt lábbal ült az alacsony priccsen, hallgatott. Zsigó pedig leült. A ház némely zsvivaja beszűrődött a gyertya pislá fényében imbolygó szobában: gyerekhangok, edénycsörömpölés, egy macska kiáltása. A fa nyújtózkodása a bútorokban.

Ültek, hallgattak.

Együtt voltak.

Susánka egyszer csak fázósan magára húzta az évtizedes portól elszürkült pokrócot. És ekkor Zsigó szívét (így érzi egy felelős sejtcsomó) megfacsarta valami érzés, még az

Agyközpont se tudja, mi, valami részvét, az imádat, a megveszekedett birtoklásvágy elege, és sok néma percen át a lánnyal szemben ülve egyszer csak beszélni kezdett, és (ezt több jelentés is alátámasztja) elmondott bizonyos mondatokat, melyek elhallgatására – lévén mintegy természettől adottak, miként a szélzúgás, a hófúvás, a felhők játéka vagy a tó rianása – nem volt lehetőség, hogy végül ezt suttogja maga elé: „Susánka...” Jól döntöttem, jól választottam. „Susánka”, ismételte Zsigó. „És Selyempina...”, mondta halkán maga elé Susánka. Igen, bólintott Zsigó, és előbb fölkapta, aztán alázatosan lehajtotta a fejét. Távolról gyermekkórus zümmögött. Talán.

Aztán pezsgőt bontott. Igen, ilyen kopáran áll a mondat minden beszámolóban, a jelentésírók ezúttal nem kertelnek, nem mondanak egymásnak ellent, nem civakodnak a tényeken, nincs beadványaikban ellentmondás. Pezsgőt bontott. Zsigó behozott egy hokedlit a konyhából, azon tálalta fel hosszú nyakú poharakban a jól temperált, francia nedűt. Koccintottak. Hogy mire, azt nem tartalmazzák a jelentések. Más nemigen történt.

Csak még ez: Susánka, miután a már megszokott és könnybe lábadt zsigói szemmel várt „Ég áldja” leheletével búcsút vett vendéglátójától, és eltávozott a lakásból (Zsigó, szólnak egyes részletgazdagabb beszámolók, az ablakból mélyen kihajolva hosszan nézett utána a már lassan elsötétülő ég alatt, mígnem a lánykát és cipője szerényke kopogását elnyelte egy mellékutca) korántsem hazafelé tartott, hanem hirtelen részút átvágott az úttesten, és továbbhatolt a sötétben, hogy aztán egyetlen határozott csípőmozdulattal belevesse magát egy nyilvánvalóan őreá várakozó kocsiba.

Az ablakfüggönyöket sietve behúzták, a jármű nekilendült.

Mintegy fél óra elteltével ismét látták, és az egyik jelentésben pontosan rögzítették tartózkodási helyét a város egyik meglehetősen gazdag negyedében. A combközépig felhasított bordó szoknyát, hozzá magas sarkú, lilának tetsző bársonycipőt viselő, meglehetősen szétzilálódott fürtjeit betyáros (összeesküvő-forma?) kalap alá szorító Selyempina kipattant a kocsiból, és besietett egy érkezésekor azonnal megnyíló kapun. Más jelentések azt is hozzátesszik, hogy arcán valamiféle fehér por volt látható, mely legkivált a rászáradt porcukorhoz hasonlított. Az Agyközpont teljesen tanácstalanul áll e leírások előtt, és iszonyodva gondolja át az egyik jelentésíró állítását, miszerint korántsem porcukor volt az, hanem a nemrég a járműben lezajlott szerelmi szcena odaszáradt férfinyoma. Igen, mert e nekibőszült képzeletű jelentés szerint Selyempina szokásai közé tartozott, hogy ilyenkor nem törölte le az arcát, és még jó ideig nem is mosta meg, hanem egyenesen büszkén viselte szája körül, orrán, két orcáján a férfijtájék halványan cukrosodó foltjait. Egyszer a kétségbeesetten elemző sejteknek azt a jelenetet kellett feldolgozniuk, hogy a Zsigó mellékutcájából induló kocsiból kiugró Selyempina fehér foltos arcát hetykén hordozta végig az utcán, mielőtt belépett az érkezésekor tüstént megnyíló kapun. Hogy odabent mi történt, arról legfőljebb képzelegnek, de nem emlékeznek meg, elvégre tapintat is van a világon, teszik hozzá egyes jelentések, vélekedik az Agyközpont.

És ekkor vagy ezután (vagy nem sokkal később – erről nagy vita folyik még egy darab ideig) Susánka eltűnt a városból. Persze hébe-hóba látták még itt meg amott, a jelentések egymásnak ellentmondóak, mint mindig. (És Zsigó is látta még egyszer állítólag.) Mert látták itt, látták ott, járását regisztrálták mindenfelé. Egyszer a városi vurstliban eszegetett fehér bajor kolbászkát (percet?), másszor állítólag egy állatorvosképző alakkal promenádozott szülővároskája főterén, megint máskor a főváros egyik mulatójában teljesített ruhatári feladatokat, egyszer az Operaházban jelent meg egy

gróf vagy valami kövér pénzember társaságában, a változatok száma végtelen és nem is túlságosan fontos talán. És a lakására kivonuló jelentésírók sem tudtak semmi érdemlegesen kézzelfoghatóról beszámolni, sőt leginkább az derült ki, hogy Susánka (és persze Selyempina) háza – noha állítólag egy tűzoltólaktanya mellett feküdt – leégett, eltűnt a föld színéről, vagy talán egyáltalán nem is létezett, mint azt egy különösen borúlátó sejtcsomó megállapítja. Folti vagy Buki nevű macskája mintha sosem miákkolt volna az ágya alatt, mintha sosem vigyázta volna a pormacskák közül Zsigó mozdulatait; a szobácska faláról eltűntek a hírneves személyek portréi; ködmönkjét, „masamód”-ját, neccharisnyáját nem találták az átvizslatott szekrényekben, és Selyempina vérforraló alsóneműinek, parókáinak, toalettszereinek ugyancsak nyoma veszett – az Agyközpont beletörődik e veszteségekbe. De valami mégis feltűnt, az egyik beadvány szerint egy finom selyemből szőtt alsónemű – immár tépett csomó – előkerült a szekrény mélyéről; hát igen, sóhajtanak föl az Agyközpontban, úgy látszik, Selyempinából mindössze egy széttépett, pezsgőszínű bugyi maradt.

És e feltehetően valamely baszdühös lázban szétmarcangolt bugyival lassan Zsigó bátyánk is élete végére ér (noha nem hal meg) – bealkonyul a jeles kottatárosnak. Nem halt meg. A jelentések, szokásukhoz híven, a legkülönbélebb, az elgondolható legellentmondásosabb módon írják le a korosodó trubadúr elmúlását – olyannyira, hogy végül az Agyközpont úgy dönt, egy saját maga által kidolgozott változatot terjeszt ön-maga elé. Melyet hosszas hezitálás után végül el is fogad.

Tehát az Agyközpont elfogadott változata szerint délután öt óra lehetett, amikor Zsigó bátyánk elindult a Dalszínház kottatárából, hogy Susánka bensőséges kiszolgálása mellett, ezenközben a lánykával csevegve elköltse estebédjét a Rézserpenyősből. Ráérősen ment hát kedves, lassan egy éve megszokott célja felé. Emberek jártak nagy számban az utcán, mint mindig ilyentájt, nagyon is emberi célok után loholva (rohanva? netán koslatva? – az Agyközpont itt, miként máskor is, belátja, hogy nem leli a megfelelő kifejezést), ám Zsigónk ezúttal valószerűtlennek, mi több, gyűlöletesnek érezte jelenlétüket, és éppen az emberi célokat vélte rettentőnek; a ritmikusan lüktető serteperte halálos fenyegetésként hatott rá. Fej nélküli gépezetek, mechanikus sejt-halmok, a jelentések szerint ilyesmiket gondolt az alkalmi sűgő. Furcsán járt az idő; mintha az összes évszak egybekeveredett volna; Zsigó teliholdas őszit kívánt maga köré, rókaszínű lombok alatt szívmengető mézes mélabút (az Agyközpont itt átveszi egy irodalmias hajlamú jelentésíró kitételét), aprózó léptű esőt netán, növendék szellőt, mely behúzott karmokkal simogat. Ám helyette mindenféle régi szélemlék facsarta orrát, karcos teleké, kamaszos tavaszoké; a nap süttött, de bágyadt holdvilágképpel, néha csapadék mozdult, hó meg eső elegye – hazug víz. Zsigó mélyen a homlokába húzta a Susánka társaságában nemrég vásárolt fekete kalapját. Lépett fekete bő kabátjában. Ment előre. Lépegetett. Nem olvadt el a térde, nem mondta föl a szolgálatot a lába; vitte valahova. Mindegy, merre; mindegy, mi felé.

A vég felé.

Emberek közé.

Susánka mellé.

Vacsorálni talán.

És Zsigó bátyánk föltette magában ekkor a kérdést, vajon az ő fekete kabátjában követett emberi célja (estebéd és némi megszokottan kedves csevej Susánkával) nem ellenszenves törekvés-e ugyancsak? Nem csupán a hibátlanul működő láb munkája vajon? És mi végre az este, mi végre az otthoni csend, mi végre a porlepte könyvhalmok,

a lejátzatlan kották a zongorán? És mi végre a baráti csevej Susánkával, mi végre az atyáskodó hang, mi végre ez az egész, mely nem vezethet sehová. De hát „emberi” viszony volt-e egyáltalán, gondolhatta ekkor Zsigónk, az Agyközpontban legalábbis így gondolják. Nem csupán a zsigói agyközpont látomásos terméke? Lépett, lépegetett. „Soha nem léptem elég közel semmihez” – az Agyközpont szerint valami ilyesmit gondolt ekkor Zsigó. „Most viszont lépnem kell. Mégpedig le. Itt az idő.”

Igen, az idő itt volt: a hó továbbra is zuhogott, holott verőfényes nyár tombolt, a tehilold perzselt persze a Nap helyett, és a nappali csillagok vájataiból értelmezhetetlen illatok áradtak. (Zsigót ebben a nyári hőzáporban egyszerre, egyidejűleg rohanta meg a Susánkával – és Selyempinával! – kapcsolatos összes emléke, mondja az egyik jelentés; ezért keveredtek össze fejében az évszakok, értelmezi az Agyközpont. Mert éppen egy éve ismerte meg a lánykát; körbejártak hát az évszakok, letelt egy operai szezon. De a jelentés nem szól arról, hogy az idősödő kottatáros most visszagondolt volna a jelentékenyebb premierekre. Nem, ez meg sem fordult a fejében. Mert ez a végtelennek tetsző emlékhalmaz most hógörgetegként, kánikulai tündöklésként zúdult rá, legalábbis ekként fogalmaznak bizonyos romantikus hajlamú jelentésekben. És e lavina maga alá temette a kottatárost. Igen, meglehet.)

Hirtelen átvágott az utcán. Elhaladt a Rézserpenyős mellett, de ezúttal a forgalmas utca másik oldalán lépdelt, onnan nézett be a vastag kirakatablakon, elhaladó idegenként, talán önmagát keresve törzsasztalánál. De ott nem ült senki. Ám Susánka ismerős neccharisnyájában várakozva állt az asztalnál, a terítőt simítgatta, az eszcájgot rendezgette, vállára omló vörös hajában babrált, tekintete riadtan tűnt, de Zsigó ezt talán csak beleképzelte az ismerős jelenetbe, hisz meglehetősen, mondhatni beláthatatlan volt a távolság, meg hát Susánka addigra már állítólag eltűnt a városból. (De azt már elfogadja az Agyközpont, hogy Susánka mintegy baráti tekintetet keresve forgatta jobbra-balra a fejét, és azt is, hogy idegesen törölte bele kötényébe Buki vagy Folti macskájától véresre szántott kézfejét.) Váratlanul Zsigó felé villant a tekintete, de a dal-színházi sűgő ezt valószínűleg nem látta meg, és korántsem biztos, hogy Susánka valóban ott állt kezét törölgetve. Susánka (és vele Selyempina) addigra már eltűnt a városból. Noha az Agyközpont hajlik ama vélekedésre, hogy ez a jelenet, az utca túloldalán lépő Zsigóval és a kezét törölgető Susánkával örökkön-örökké ismétlődik és mindig is ismétlődni fog majd az Időben. Mindamellett Zsigó szívét a térdre rogyásig megfacsarta a szeretet (?), a részvét (?), az imádat (?), a szorongó együttérzés (?), a kétségbeesett birtoklásvágy (?) – az Agyközpont nem tudja a pontos választ. Még a hozzávetőlegest sem. Hisz nem tudja, mit érzett valójában Zsigó a lányka iránt, hisz nem tudta azt maga Zsigó bátyánk sem, állítják egybehangzóan a jelentések, és ha Zsigó nem tudta, az Agyközpont sem ismerhette ugyancsak. De annyi bizonyos, hogy Zsigó most elfordította a fejét. Talán ezekben az utolsó órákban fölismerte, miféle ígéretet jelentett neki a lányka tekintete, ez a langyos konyakban úszó dióból áradó fény. Ez az önön szomorúságától megittasult gyermeki pillantás. (És ebben talán egy másik gyermek pillantása is megvillant, egy élőhalotté, hiszen e gyermek sosem születhetett meg, mert Zsigó csak éberálmában illetve Susánka szűzi testét.) Ez a folyvást olyasmi után kutató szempár, melyre még a mechanikus férfitábornak sincs más szava, mint ez: irgalom.

Mindezt felismerte Zsigó, talán. De (Selyempina képében) egyben fenyegetés volt a susánkai ígéret, és ez utóbbi a legkevésbé sem volt elérhetetlen, itt volt és ott, felbukkant házban és tóparton, parkban és folyómederben, könyvtárban és bozótosban, mindenütt

elérte Zsigót, beköltözött magányos ágyába és agyába, részt kért ebédjéből, belelapozott könyveibe, kottáiba, megszbata járását, ruházkodását, mégpedig irgalmatlanul.

„Ég áldja!”, hallotta most (utoljára, véli az Agyközpont, de téved, mert hallani fog mindörökké az Időben) a lányka kissé éneklős hangját az étterem vastag ablaküvegén át, tisztán hallotta a robajló utcájában. „Ég áldjon, kedvesem!”, mondta maga elé, azzal odaintett egy kocsit, és elindult a városi fürdő felé.

És Zsigó fölismerésével egyidejűleg az Agyközpontban is sürgetővé válik, hogy föltegyenek egy korábban már megpendített kérdést, melynek helyes megválaszolásától sokat, szerfölött sokat, ha nem is mindent remélnek. Itt most, a történet vége táján, mely egyben Zsigónk végét jelenti (és az Agyközpontét is valószínűleg, nem szólva Susánkáról meg Selyempináról), a kérdést fel kell tenni, bár föltehetően nem lehet megválaszolni.

A kérdés pedig ekként szól: Szerelem volt-e, amit Zsigó a lányka iránt érzett? Szerelem volt valóban? – kérdezzetük kíváncsian az Agyközpont nyughatatlan sejtjei. Szerelem és kész, egyszerűen csak szerelem? És ez lenne a pofonegyszerű magyarázat? Ez lenne a végső oka a történet elején lefektetett megállapításnak, hogy Zsigó bátyánk vénségére megbolondult? Hogy zilált hajjal rohangált egyik kocsmából a másikba, hogy éjjelente órákat álldogált Susánka ablaka alatt féltékenységtől szétmart szívvel, látomásoktól nedves fejjel? Ez lenne hát az ok?! És ekkor az Agyközpontban belátják, hogy indoknak ez nyugodtan elegendő, hisz a szerelem valóban képes arra, hogy csontja velejéig megrágnon valakit; hogy kifordítson egy embert a maga világából és aztán végül magából a világból is.

De mi a szerelem általában, és mi a Zsigó-féle szerelem a maga különösségében? – tesz fel a bonyolult kérdést, és nem lelnek rá választ, kielégítőt semmiképpen sem, ezért lemondóan begubóznak, és megpróbálnak oldalról, mondhatni a föltételezések vagy a kapiskálások birodalma felől közelíteni a kérdéshez a sejtek.

Induljunk ki például a féltékenységből, javasolják önmaguknak a tépelődő cellák, és sietve el is fogadják ezt az indítványt. Ha a szerelem szükségszerű velejárója a féltékenység, mondják, akkor igen, ó, igen, akkor Zsigónk szerelmes volt nyakig, fülig, térdig, veséig, döntsön ki-ki a neki legkedvesebb testtáj mellett, gondolják az Agyközpontban. Hogy a tárgyakra, a holt dolgokra féltékenykedett, vagyis arra, ha Susánka megérintett egy szabadon maradt tárgyért, előblített egy poharat, vagy odaigazított egy vendég alá egy széket, nos ezt voltaképpen természetesnek veszik, hisz mindez láthatóan, mondhatni kézzelfoghatóan érintkezett Susánka tenyerével és ekként majoránnaillatú bőrrel, teszik hozzá a tudálékosabb jelentésszerzők, kik közül néhányan nem átaláltak beleszagolni a levegőbe, ha a neccharisnyás lányka tovalibegett az étszobában. Idáig rendben van, gondolták az Agyközpontban. Hogy a székre is szerelemféléttel bámult, azt is akceptálják, hiszen az ülőalkalmatosság fölötté alkalmasnak találattatott arra, hogy a lányka fenekével érintkezzen, és hát erről akkor nincs mit többet töprengeni. Ám hogy a szélre is féltékeny volt, zúgjon bár vidéken vagy a székesfővárosban, ezt már furcsálkodva vették tudomásul, pedig be kellett látni, hogy az elemzés során a féltékenység enyhe kifejezésnek bizonyult arra, amit Zsigó bátyánk érzett, ha Susánka eljárásaira gondolt, és nem tagadható, hogy gondolt sokat, talán a kelleténél többet e ki- és eljárásokra, ezt gazdagon tanúsítják a beérkezett jelentések. Hogy is ne aggódott volna, hiszen a szabadon motozó szél belecsimpaszkodhatott Susánkája hájába, belelapozhatott mintegy az életébe, és ez az élet, Susánka (és Selyempina) élete Zsigó bátyánk folytonos képzelődésének, állandósult ébrenálmának tárgyát alkotta.

A szélnek, sem az otthoninak, sem a külhominak senki, még Zsigó és az Agyközpont sem tilthatta meg, hogy fölkeresse Susánka testének rejtettebb zugait, megfogdossa szoknyáját, netán intimebb hajlatait, végigcsókolja hátát, belesimuljon tenyerébe, becézze a keble közti árkot, kéjsóvár mondatokat súgjon Selyempinája fülébe. Mi sem természetesebb hát, így a különféle jelentések, hogy Zsigó féltékeny volt a szélre, süvöltson vagy cirógasson bár a fjordos Északon, Ausztriában, esetleg Némethonban, hiszen Zsigónk szerint a nekiszilajodott szellő a kelleténél többet megengedett magának, és úgyszólván folyvást ott motozott Selyempina (és Susánka) testének közelében, megcirógatta ajkát, besurrant ködmönkéje alá, hogy a legkülönbélebb földeken és vizeken gyűjtött aromájával feldúsítsa a lányka bőrének eszbolydító illatát. Ez volt a szél, és róla ennél több még az Agyközpontban sem gondolható. De ott voltak aztán az emberek, egész pontosan a férfiak, és velük már komolyan meggyűlt Zsigó bátyánk képzeletének baja, mert ők akartak is valamit Susánkától, és meg is kapták, noha Selyempina testében és képében. Ám e selyempinás álarcban feltehetően még nagyobb kéjjel vették el azt, amit akartak, nevezetesen a susánkai lány mosolyát, szemöldöke ívét, ajka vonalát, nyelve vörösét, nyála csordulását, segge szagát és lukát, bozótos ágyékát és hónalját, legelésző keblét és egyéb halmait, hasa domborulatát, háta lankáját, combja kerekességét, hüvelye szaftját, kéjhörgéseit, sikkanasait, susogva, szűkülve vagy üvöltve előadott parancsait. Selyempina adott, csak adott, míg a szűz Susánka folyvást elutasított, Selyempina folyvást kinyílt, míg Susánka bezárult, Selyempina elfogadott, míg Susánka hártott, vagy ha nem, egyszerűen csak létezett moccanatlanul, igénytelenül, emlékezet nélkül, míg Selyempina habzsolt és élvezett, zajosan, beszédesen. Röviden: Susánka növény volt, Selyempina viszont állat, de míg Zsigónk csodálta és félve tisztelte Susánka néma növényi létét, addig képzelését csak Selyempina bestiális adományai tébolyították, és kezdett fokozatosan rádöbbsenni, hogy Selyempina faunája Susánka flórájából ered, hogy Selyempina harsogó állatiassága Susánka szótlan erdejéből tör elő, és ekkor a tökéletesen valóságos nagyon is valóságos, mi több, igaz és valódi lett, hogy ugyanis Susánka és Selyempina egy és ugyanaz a személy. Mert igaz, hogy Susánka (a Zsigónál tett látogatását kivéve) csak egyik arcát fordította Zsigónk felé, tehát az öregedő kottatáros (és alkalmi sűgő) Selyempinával sosem találkozott, ám sűrűn randevúzott vele vicsszorgásig fölhevült képzelatében, és az Agyközpont e délibábos képeket tanulmányozva fokozatosan rádöbbsent, hogy Susánka és Selyempina egy és ugyanaz a személy, nem is elsősorban az erre célzó, utaló jelentések, hanem Zsigó bátyánk képzelődései okán. És vadak, vérforralóak, a hörgésig sikamlóságok voltak e képzetek, olyannyira, hogy Zsigónk a párnát harapta, bajsztát marta átgondolásuk közben, és térde megolvadt, mikor az utcán járva megforgatott a fejében bizonyos testhelyzeteket, mondatokat, melyeket Susánka produkált a kegyetlen Selyempina képében. „Kérem a gecijét”, könyörgött példának okáért Selyempina, ha odatérdelt egy megtermett kan elé, hogy arcába veresse a forró cukrot. „Felszopom!”, kiáltotta Susánka képében Selyempina, mikor lankadni érezte éppen soros partnere erejét. „Basszon föl a szívemig!” „Bassza szét a seggem!”, hörgötte Selyempina oldalra libbentve Susánka ködmönkéjét, „kúrjon tajtékosra”, üvöltötte, miközben lábát a válláig emelte, és szétfeszítette lukait, hogy mélyebbre hatolhasson belé az a vértolulósó hímvevessző. „Köpjön a számba”, lihegte Selyempina, hogy aztán ugyanazzal a nyállal nyalja ki hörgő partnere seggét. És mindezeket (és még oly sok ehhez hasonlót, úgymint például: „Kössön ki, aztán járjon rám!”; „Hadd legyenek a svédasztala!”) elolvassa és kidüldelt szemmel átgondolva, különös érzés lepi meg az Agyközpontot. Mert a betérjesz-

tett jelentések mindegyikében Selyempina magázódva szólt változatos méretű és szőrzetű lepedőtársaihoz (bár kétségtelen, hogy Selyempina nem mindig ágyban fogadta magába borotvált ágyéka rajongóit, hisz némely jelentésírók vonatvécében, múzeumi toalettbén, az utcán vagy a sírkertben, netán egy sötét lépcsőházban történt eseményeket is regisztrálni voltak kénytelenek). Olykor egyszerre kettőhöz (háromhoz?) is magázódva volt kegyes, és ez jéghideg réműlettel tölti be az Agyközpont vizsgálódásokra oly nyitott termeit. Mert jól tudják e termekben, hogy Susánka mindig magázódva szólt Zsigóhoz, és az öregedő kottatáros is magázta a lánykát, míg – az elképzelések szerint legalábbis – Selyempinát tegezte mindenki, és ő maga is tegeződve szólt mindenkire. (És e mindenki alatt csakis ágypartnerek, testi bizalmasok értendők, mivel Selyempina kizárólag ágyban, testi mivoltában létezett, Selyempina ágylakó volt, mondhatni.) És akkor hát e magázódás most hódolat volt Zsigónak, szerelmi vallomás úgyszólván, melyet Susánka Selyempina képében hordott az öregedő kottatáros (és alkalmi sűgő) lába elé? Vagy bestiális aljasság, mellyel izgatni és megalázni akarta ekként öregedő trubadúrját? Kérdések szólnak tehát ismét. És válaszok megint nem szólnak.

De most a megválaszolatlan kérdésektől és válaszoktól a kínban fetregő és kiszendő Agyközpont merevgörcsében hirtelen megdermedt az Idő, jégbe fagyott, vagy forró mézbe fulladt, hogy aztán nagy csend támadjon, és ne moccanjon semmi mintegy félórán át. Hogy ennek múltán Zsigó, valamint Susánka történetének a csordultig feszült méhekből szertefröccsenő darabjai beterítsenek aztán mindent, be az utcákat, tereket, be a kávéházakat, italméréseket, bejzliket, be a Rézserpenyőst, a Dalszínházat, az állatkertet és sírkertet, lakásokat és odúszerű albérleteket, hogy rápermetezzenek a járókelők kalapjára, gallérjára, ingére, betömjék szájukat, eldugaszolják gondolatuk járásait, miközben valami zene szól a föld alól, a felhőkől – Zsigó szerint tipikus c-moll. Sorsdöntő mozzanat: mert ez a mindent elárasztó epikus szenny, mely kéjes méz is egyidejűleg, most az Agyközpont termeiből kihömpölyögve hirtelen visszaháramlott és -áramlott megteremtőjére, vagyis magára az Agyközpontra, más néven Zsigóra, akiben az Agyközpont rémülten ismeri fel önmagát a robbanás és dagályos áramlás e nevetségesen gyönyörteli – felszabadító! – pillanatában. Igen, Zsigó és az Agyközpont egy és ugyanaz, nézik egymást ijedten és szeretve; és hogy ez a felismerés az előbbi, netán az utóbbi agyából pattan ki, szökken szárba, virágzik fel, kér teret, annak nincs jelentősége, éppen a felismerés lényegi, megfellebbezhetetlen tartalma miatt. Nem volt menekvés, az Agyközpont pusztulása magával rántotta Zsigónkat is, fenntartva természetesen az utolsó lehetőséget, hogy Zsigó még ábrázolja önnön pusztulását, ennyi még kijárt az öregedő kottatárosnak, ezt aláírja és helyesli a szétrobbanó, lucskosan megsemmisülő Agyközpont. És persze ez a riadalom maga alá temette az utca meg a város banális világát ugyancsak, a robbanásban förtelmes száj tárult fel, és e torok gurgulázva nyelte el a távolságtartás lehetőségét, nem volt itt már semmi más, csak Zsigó a maga szépen kidolgozott, agyközpontosított tébolyával.

Ment Zsigó, ment, lépegetett a fürdő felé és az önmaga által elszánt és kimódolt vége felé, és immár nem akadt oka, hogy Susánka (és Selyempina) közé odaiktassa a gondolkodó sejteket és jelentésírókat. Nem, már kéznyújtásnyira volt a vég, hiszen amikor Susánkában felismerte Selyempinát, amikor Susánka mintegy leleplezte magát Zsigó gyermekkori ágyán ülve, ezzel egyidejűleg Zsigó önmagában is felismerte az Agyközpontot, márpedig ha elbeszél és elbeszélő egybeesik, a történet fölzáblja önmagát. És véget ér. És ekként már mindegy is, mit engedélyez még az Agyközpont Zsigó-

nak. Mert Zsigó kiszabadult a jelentések és jelentésírók ellenőrzése és irodalma alól, és önmaga jelentésírója, önmaga szabad művésze lett véglegesen. És a c-moll is lelakadt.

És e szabad művész, nem messze a Rézserpenyőstől, most megállt, magához intett egy kocsit, és a városi fürdőbe hajtattott. Hátradőlve a pompás rugózatú ülésen, Zsigó – miközben sietős ujjakkal végigzongorázott táskája tartalmán: bor, pohár, szivar, borotva, fürdőeszközök – az ablakon kinézve elégedetten konstataulta, hogy az Idő közben önmagába szállt, fölitatta magát, tébolya alábbhagyott, megszűnt; az utcán aranyszínű őszben békésen peregtek tova a percek, és velük egy ütemben, csendesen öregedtek a járókelők.

Belépve az előcsarnokba, családi kádfürdőt rendelt, privát szobát úgymond, magánkádát mondhatni, melyről már hallott rebesgetni a Rézserpenyősben és természetesen a Dalszínházban is. Ide vitték, a tehetősebbek bérelt kocsival ide hozatták a lányokat vagy az éppen soros ideáljukat, ahogy ők nevezték az aktuális hölgyet. Megfordultak itt újságírók, metttőrök, korrektorok, segédszerkesztők, tenoristák és kóristák. Az Agyközpontba, Zsigó agyába sűrűn beérkező jelentések szerint itt adta ki fölgyülemlett nedvének jelentős részét a város bohémvilága, a zubogó víz elnyomta a kéjsikolyokat, el a hörgéseket, a lihegéseket, a cuppogásokat, nyöszörgéseket, el a fölhevült hímek és nőtények buzdító avagy egyenesen parancsoló, felszólító mondatait, melyekkel nagyobb, erőteljesebb, gyengédebb vagy még durvább tettekre sarkallották partnereiket. A nagy szájú rézcsapokból alázúduló különféle hőmérsékletű vizekben, a különféle nyílásokból előáradó gőzökben, párákban és ködökben, e légnemű és folyékony elemekben, bennük és mögöttük és előttük szeretkeztek (bizonyos jelentésírók szerint jóval inkább basztak, de Zsigót már nem érdekli az Agyközpont) a Dalszínház jelesei és jelt alig hagyó egzisztenciái, olyanok, akik pezsgőt olykor franciát is megengedhettek maguknak a medencében, és olyanok, akiknek csak valami repedtsarkúra futotta kocsisborral megöntözve, melyet a fokhagymaszagú fürdőszolga hozott a szemközti bejzliből, maga is már félig részegen. Olykor cigánnyal is húzták ezek a dalszínházi nekiszilajultak, zengett a „Csak egy kislány”, a magukat viccesebbnek tartó kóristáktól a „Majd alszom én...”, miközben a magukkal hurcolt, csatakosan fénylő női testek meg-megvillantak a kis fürdőszobához csatlakozó lépcsős izzasztószoba gomolygó gőzében. „Va-ló-ban szép ez a tör-té-net, lesz mit be-szél-ni a vá-rospan”, deklamáltak egyre erősödő crescendóban a szabadnapos kóristák, és meg-megcsapkodták a lépcsőn csúszkáló növendégeik seggét. Nedves köd szitált az agyakra.

Zsigó belépett a mindeddig csak hallomásból és képzelgésekből ismert privát fürdőbe, és körülnézett. Szinte kis lakáska volt ez a kibérelhető magánfürdő; kétszobás, az előtérben asztal, szék, megvetett, patyolatfriss ág, a másik teremben a gőzkamra. Zsigó csak bekukkantott ide, miután a fogason neveltetése szerint rendben elhelyezte levett ruháit. Nem érdekelte a gőz, nem gőzölni akart. Kilépni akart, mégpedig végleg.

Nyakig belemerülve a kis medence vizébe, Zsigó elnézte a két székkal ellátott, fehér terítővel borított kis asztalt, a keményített lepedős ágyat vagy inkább priccset – szinte csak egy doromboló házimacska hiányzott a teljes idillhez. Jó lenne ott ülni, borozgatva, és aztán feküdni, gondolta Zsigó. Majd még egy szivar, az utolsó. És ekkor, félkábulatban ringatózva a forró elemben, Zsigó bátyáknak megint eszébe jutott szinte összes Susánkához kapcsolódó emléke, de most végre külön látta őket, nem úgy, mint korábban az utcán, kibogozhatatlanul egymásba csimpaszkodva. Látta Susánkát, a lánykát fekete neccharisnyában a Rézserpenyősben, látta roppant tálcákkal megrakodva le-

begni a vendégsereg kandi pillantásaitól kísérvé, látta, amint megáll, az ő, Zsigó törzsasztala mellett, és kislányos külsejéhez mérten túlzottan mély és kissé éneklő hangon életében először megszólítja: „Parancsoljon velem az úr!” A fürdővíz enyhén kénés illatát belelegezve látta most a lánykát kedves copfosan, szappanos kifürdöttségében, látta tányérokkal egyensúlyozva ködmönkéjében, látta bort töltögetve, kenyeret szelve, látta virslit majszolva, látta a tűzoltólaktanya melletti olcsó szállásán kinyúlva a rossz rugójú ágyon, látta mindenféle helyzetben, többek közt úgy, ahogy egyetlen látogatásakor szinte elveszetten gubbasztott a hatalmas fotelben, később Zsigó kamaszkori ágyán, gyertyafényben, és pezsgőzött vele a hokedliről, miközben hallgatta Zsigó természeti jelenségként áradó mondatait. És aztán levette álarcát, leleplezte magát.

Látta most Susánkát, a lánykát Selyempina képében és jelmezében, kiáltozva („Kúrjon a szívemig! Basszon erősebben!”) és lihegve („Kigúvad a szemem, ha belém veri...”), valamint lepedőtársait mórlikáló hangon ingerelve („Jaj, most nagyon meg leszek baszva!”). Hangzavar támadt ekkor, a visszhangos kisteremtől megsokszorozva. Selyempina (és Susánka) hangja elkeveredett a férfibuzdításokkal, parancsokkal. A hatalmas hangorkán aztán elült; nyugtalanítóan dübörgött a csapból a kádba a forró víz. Elég, gondolta Zsigó, eljött az idő. A kis medence mellé készített borotvát most kivette tokjából, végighúzta ujját a pengén, de persze azonnal elvágta magát, vére fonalasan lebegett a körülötte. A szappanos víz kellemetlenül csípett. Bosszantó. Aztán a vérzés elállt, mi mást is tehetett volna? A kottatáros ült és ült, a víz a nagy szájú részcsapból hatalmas lendülettel dübörgött bele a kis medencébe. Belegondolt, hogy Susánka eltűnt a városból, és hogy Selyempinából csak egy széttépett bugyi maradt. „Vége tehát. Jól döntöttem”, gondolta, és önelégülten elmosolyodott. „Végre egyedül vagyok. Zsigó vagyok, aki Agyközpont voltam. Oldok és kötök.” Felnevetett.

Kiszállt a vízből, elzárta a csapot, fürdőlepedőbe burkolózott, végigdörzsölte magát. Immár félszárazon („demi sec”, gondolta Zsigó) előbb végigdőlt a kórházian kikeményített lepedőjű ágyon, ejtőzni akart még, de aztán nyugtalanul felugrott, és belevette magát az ugyancsak kórtermi fehérre festett karosszékbe. Szivarra gyújtott, ült és pőfékelt; lassan száradt, komótosan. Nézte, hogy hörög le a medence vize, mintha a szappanhabos folyadékkal együtt ő maga és az Agyközpont gurgulázott volna bele a lefolyóba. Egy végső kurutty – üresen tátongott a nagyra nőtt kád. Zsigó kedves bőrtáskája felé tapogatózott, nagyszerű palackot vett elő, nemes nedűt, francia vöröset, Bordeaux egyik legizgalmasabb lányát, hozzá megfelelő mélységű öblös pohár is került. Korábban azt gondolta, az utolsó lesz, de most már tudta, hogy csak lassan a testtel. „Ünnep ez is, de másféle.” Kéjjel forgatta meg szájában az első kortyot; újabb szivarra gyújtott. A magasan vágott ablakon át beszivárgott az alkonyodó utca zaja. A távolban meg mintha valami gyerekkórus próbált volna. „Este Rigoletto”, gondolta Zsigó. „Beülök a második felvonásra.” Már felöltözve szemlélődött, a bor is fogyóban. „Élek még. És élni is fogok. Ez a bor remek, és nagyszerűek a szivarok ugyancsak!”

Felállt, elnyomta szivarját, egy kendővel gondosan kitorölgette, majd elcsomagolta a metszett borospoharat, kalapot vett, gondosan megkötötte sálját; a fokhagymaszagú fürdőszolgának fejedelmi borraalót adott. A márványlapokkal kirakott, üres fürdőfolyosón visszhangosan koppantak léptei. „Még elérem a második felvonást.” És a lassan elhűlő utcán baktatva, beleszagolva a rókaszínű őszebe, megbámulva a teliholdat, egy kocsi leintve és hátradőlve a kényelmes ülésen, a Dalszínház felé haladva, már kissé érthetetlennek és enyhén operettízűnek tartotta az indító mondatot, miszerint „hát vénségére Zsigó bátyánk is megbolondult”.